

TRANSCRIPT VAN WATERVEILIGHEID EN WATERKETEN VAN HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND
d.d. 3 november 2021

1. Opening, vaststelling agenda

De voorzitter: Nou mensen, ik hoorde dat we live zijn, dus laten we dan inderdaad maar beginnen met deze vergadering. Welkom iedereen. Welkom aan alle VV-leden, de VV-leden die meedoen aan deze commissie. Ook een zeer hartelijk welkom natuurlijk aan onze hoogheemraden die bij deze commissie een aantal onderwerpen op de plank hebben liggen. En ook natuurlijk zeker welkom aan degenen die ons nu volgen. Fijn dat u met ons meeluistert of meekijkt, en ik hoop dat de onderwerpen die we op de agenda hebben u goed interesseren. Ook even een speciaal welkom aan Oscar Helsen, de ambtenaar van Delfland die ons straks een verhaal gaat vertellen over het Uitvoeringsprogramma Energie Neutraal. Ik ben er reuze benieuwd naar en ik denk ook wel meerderen. Ik dacht vanochtend dat ik u allen echt zou zien. Maar helaas, we hebben vanochtend toch nog moeten besluiten om deze vergadering weer per Zoom te doen. Dat spijt mij enorm, maar soms is hetgeen wat verstandig is om te doen nog niet hetgeen wat het fijnste en het, ja, prettigste voelt. Maar dan toch nog een keertje per Zoom. We hebben er vanmiddag even contact gehad ook met de dijkgraaf om te overleggen hoe we het vervolg zullen gaan doen met deze vergaderingen. Daar wordt u nog verder van verwittigd. Een onderdeel van een Zoom-vergadering is het appel nominaal, en dat gaan we dan maar weer, ik zou haast zeggen, ouderwets doen. En ik wil u vragen om als uw partij wordt geroepen, om even te zeggen dat u erbij aanwezig bent en wellicht ook als toehoorder. Dan wil ik graag beginnen met de VVD. Wie mag ik welkom heten van de VVD.

De heer De Klerk: Ik ben aanwezig, voorzitter.

De voorzitter: Welkom, de heer De Klerk, fijn dat je er bent. Het is goed om even uw naam te zeggen, dan staat dat correct in de notulen.

De heer De Klerk: Jurjen de Klerk aanwezig, voorzitter.

De voorzitter: Wie mag ik welkom heten van de PvdA?

De heer Kiela: Peter Kiela aanwezig, voorzitter.

Mevrouw Van Hijckama-Vlieg: Dat is Peter Kiela. En dat ben ik zelf ook, Elsbeth van Hijckama. Dank u wel.

De voorzitter: Welkom beiden, fijn dat u er bent. Wie mag ik welkom heten van het CDA?

De heer Jansen: Ja, dat ben ik, Maarten Jansen. Maar ik ben toehoorder. En Ad Hekman zal zo meteen als spreker ...

De voorzitter: Ja, ik heb ook een berichtje gekregen van Ad Hekman dat hij wat later aan zal schuiven, dus waarvan akte. Dank u wel. Water Natuurlijk. Wie van Water Natuurlijk mag ik welkom heten?

De heer Van der Burg: Voorzitter, Cees van der Burg namens Water Natuurlijk. Dank je wel.

De heer Vissers: En Marcel Vissers. Goedenavond.

De voorzitter: Dag Marcel, goed u ook weer te zien. En dan 50PLUS. Wie van 50PLUS voert het woord?

De heer Van der Ree: Arnold van der Ree en Laurens de Keijzer. Maar die zal zichzelf melden, denk ik.

De voorzitter: Is het goed dat we ...

De heer De Keijzer: Inderdaad. Laurens de Keijzer ook aanwezig.

De voorzitter: Laurens even horen? Welkom, Laurens de Keijzer. Goed u gehoord te hebben. Wie van ChristenUnie-SGP? Wie mag ik daarvan verwelkomen?

De heer Roeten: Goedenavond, voorzitter. Harm Roeten, ChristenUnie-SGP, aanwezig.

De voorzitter: Fijn dat u er bent.

De heer Roeten: Graag gedaan.

De voorzitter: Excuseer?

De heer Roeten: Oh, u zei van, fijn dat u er bent. Ik zeg, graag gedaan.

De voorzitter: Oh natuurlijk, ja. Partij voor de Dieren. Wie mag ik welkom heten van de Partij voor de Dieren?

De heer Simon: Goedenavond, voorzitter. Bart Simon, Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Goed u weer te zien. De AWP. Wie mag ik welkom heten van de AWP?

De heer De Haan: Goedenavond, voorzitter. Poul de Haan, AWP. Antoinette Jans die heeft zich helaas moeten afmelden.

De voorzitter: Akkoord. Jammer, maar het kan gebeuren natuurlijk. Even kijken, ik had een afmelding van Stijn van Boxmeer. Maar misschien dat iemand anders van Ongebouwd aanwezig is? Nee? Dat had ik dan ook inderdaad niet verwacht.

De voorzitter: Natuur inderdaad, natuur is ook ongebouwd, maar dat bedoelen we niet. Wie mag ik welkom heten van Ongebouwd?

De heer Van Winden: Dank je wel, voorzitter. Ton van Winden is aanwezig voor de fractie Ongebouwd.

Mevrouw Van der Burg: En Ria van der Burg is aanwezig namens de fractie Ongebouwd. Ik ben toevoorder en bovenmatig geïnteresseerd in het onderwerp Zweth Sluis. Dat zal u niet verbazen.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel beiden, maar vooral ook natuurlijk de heer Van Winden voor zijn toekomstige participatie. En dan de fractie Gebouwd. Wie mag ik daarvan welkom heten?

De heer Verhage: Ja, voorzitter. Peter Verhage, Bedrijven, aanwezig.

De voorzitter: Goed u weer te zien. Nou dan hebben we bij dezen het appel nominaal afgerond. Nou, welkom iedereen. Dan gaan wij even naar de agenda. En die heeft u natuurlijk allen gekregen. Ja, de agenda van

vanavond valt op zich wel mee. Het zijn zware en belangrijke onderwerpen, maar niets dat bij de komende WW waarschijnlijk zal leiden tot een besluitvorming. Eén belangrijke presentatie en daarna een aantal ingekomen stukken, waarbij het mij ter ore is gekomen dat het laatst ingekomen stuk, de varianten analyse Sluis Berkelse Zweth, dat de PvdA daar ook het woord over wilde. Maar misschien zijn er nog andere mutaties op de agenda? Ik zie een handje van de heer Simon. De heer Simon, u heeft het woord.

De heer Simon: Ja. Dank u wel, voorzitter. Ik heb ook aandachtig natuurlijk de lijst met ingekomen stukken gezien. En wat mij opviel is het eerste ingekomen stuk. Ik weet dat de Partij van de Arbeid zeer geïnteresseerd is in de PPS. Maar ik zag hier geen afdoening vanuit het college. Met andere woorden, normaal gesproken is er een ingekomen stuk, dat dien je in, krijg je beantwoording van het college, dat noemen we de afdoening. En vervolgens hebben we nu de mogelijkheid ... We hebben met elkaar afgesproken dat dan een ingekomen stuk met een afdoening eerder in de commissie besproken kan worden. Ik vroeg me af wat de status hiervan is van dit stuk en hoe wij dit moeten ontvangen?

De voorzitter: Ja, we hebben het vanochtend besproken in een voorbereidend overleg met de hoogheemraden. En er zullen wat inleidende opmerkingen over gemaakt, omdat dit onderwerp eigenlijk van belang is van een ander onderwerp wat we eind dit jaar wel op de agenda zullen hebben. Maar de hoogheemraad had er ook al een paar reacties over. En ik denk dat het van belang is om daar nu kennis van te nemen. Maar ik ben het met u eens. Ik denk niet, ik kijk dan wat er gaat gebeuren, dat we daar heel diepgaand op in zullen gaan. Ik hoop dat we daarmee even uw punt van aandacht hebben beantwoord. Zijn er nog andere mensen die iets hebben te melden over de agenda? Dan zie ik geen handjes, noch digitaal, noch fysiek, dus ik neem aan dat de agenda dan wat dit betreft zo is goedgekeurd, waarvoor dank.

2. Toezeggingenlijst commissie Waterveiligheid en Waterketen (bijlage: audiotranscript)

De voorzitter: Dan gaan we even naar de toezeggingenlijst van de commissie. En dan wil ik eerst even naar de echte toezeggingenlijst, en daar hebben we een drietal toezeggingen staan. En de eerste die staat nog, die was op de naam van hoogheemraad Ouwendijk, de richtlijn overstromingsrisico's. Ik denk dat we die nog aanhouden hè? Ik neem aan dat we die aanhouden. Dan ...

Mevrouw Van Hijckama: Voorzitter? Die mag ... Als ik mag. Die staat ... Dat is de eerste toezegging.

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Van Hijckama: Die staat op dit moment op ons verzoek ook weer op de agenda.

De voorzitter: Oh ja, natuurlijk. Ja, u heeft daar helemaal gelijk in.

Mevrouw Van Hijckama: Dus het punt is dat we graag voortgang willen hebben en dat ... Nou daarom staat hij er, omdat we er graag nog een keer even over willen spreken over de operationalisering van het idee.

De voorzitter: Ja, dus die komt later op de agenda komt die vanzelf weer terug. Dan hebben we de verduurzaming van de Houtrust, maar die loopt nog. En dan hebben we de GR slibverwerking. En dan ben ik even mijn aantekeningen kwijt. Hoogheemraad Egas ...

De heer Egas: Maar misschien kan ik u daar wel bij helpen, voorzitter. Het gaat met name over de terugwinning en de slibverwerking op het moment dat de andere waterschappen, zoals Hollands Noorderkwartier, AGV en Zuiderzeeland zullen toetreden. Dus dat staat nog wat verder in de toekomst.

De voorzitter: Akkoord. Dus daarmee hebben we de ... Houden we nog even de vinger aan de pols van een aantal van onze toezeggingen. Heeft iemand van de commissie daar nog een punt van aandacht of een opmerking over?

Mevrouw Hijlckama: Ja graag, voorzitter. Over de ... Er staat bij de verduurzaming waterzuivering Houtrust ...

De voorzitter: Ja?

Mevrouw Hijlckama: Een informatieve VV, dat we daar de werking en de veranderingen van de PPS Delfland op een toegankelijke manier gepresenteerd zouden krijgen. Mij komt dat over als een nogal eenzijdige informatieoverdracht. En ik vroeg mij af, is dit nu ook de evaluatie van de PPS waarover gesproken is? En wordt daar dan ook het advies van de rekeningcommissie bij betrokken?

De voorzitter: Akkoord. Dat gaat dus wat dieper. De heer Egas, kunt u daar nu zo uit de pols op reageren?

De heer Egas: Ja hoor, ik denk dat deze vraag ook terugkomt bij het stuk ... Bij de ingekomen stukken dadelijk even ter sprake komt. Dus ik wil het graag daar eventjes behandelen als het mag.

De voorzitter: Lijkt me goed om het even gebundeld dan aan aandacht te geven. Dan hebben we nog het audiotranscript. Kan ik u allen zeer aanbevelen. Deze keer maar 22 pagina's. Ik heb er geen opmerkingen over gehad. Het is natuurlijk altijd wel heel apart om je tekst woordelijk terug te zien. Maar het is best wel netjes weer gedaan. En ik zie inderdaad nog geen reacties daarop.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan weet ik dat er een aantal mededelingen zijn, als ik naar punt 3 van de agenda ga. En dan wil ik als eerst het woord geven aan onze hoogheemraad Egas.

De heer Egas: Ja. Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, zoals gebruikelijk, wou ik bijna zeggen, heb ik een paar mededelingen. Eentje gaat over de breuk van de transportleiding die we gehad hebben alweer geruime tijd geleden in Vlaardingen. Ik heb u daar in de vorige vergadering ook al over geïnformeerd. We zijn daar nog niet uit met BAAK. En BAAK heeft samen met haar verzekeraar besloten om een second opinion aan te gaan vragen. Dus dat gaan we even afwachten met elkaar. Maar we zijn er wel, dat kan ik wel geven, op een goed gesprek samen met BAAK en Rijkswaterstaat over in gesprek. Maar we wachten even de second opinion af. Tweede is dat ik weer even kort wil informeren over de bromaatproblematiek zoals we die hebben. En dan met name voor de collectieve zuivering en het project S.C.H.O.O.N., dus met name de zoetwaterfabriek. Er komt geleidelijk aan meer informatie beschikbaar, meer duidelijkheid over de bromaatnorm, waar Rijkswaterstaat, RIVM en het ministerie van IenW mee bezig zijn. Het ziet er naar uit dat in ieder geval de norm voor drinkwater wellicht nog verscherpt gaat worden. We hebben gekeken naar de bromaatvorming bij ons. Maar wij zijn niet het enige waterschap waar het bij speelt, er zijn nog een zestal waterschappen die ook kijken naar het verwijderen van gewasbeschermingsmiddelen en de, hoe heet het, medicijnresten met behulp van ozon. En die hebben ook allemaal te maken met de bromaatnorm. We trekken daar ook gemeenschappelijk mee op. We zien dat het RIVM een aantal richtlijnen heeft gegeven. Maar die zijn ook nog

aan het kijken naar de humane toxiciteit voor bromaat in het water. Dus met name wat er in de vissen opslaat en wat op die manier bij de mensen binnen komt. En Rijkswaterstaat kijkt naar de rand van het mengsel, dus daar waar het effluent uitstroomt in het water, wat daar het effect van is. En uiteindelijk moet het ministerie dus de norm vast gaan stellen. En wij verwachten dat dat eind november, begin december dat het ministerie met de normvaststelling komt. Tweede wat daarmee speelt is dat RIVM ook aangegeven heeft dat bromaat een zeer zorgwekkende stof is. Dus ook dat moeten wij in onze overwegingen meenemen. En parallel aan al deze discussies zijn wij ook aan het kijken naar welke technieken er verder nog mogelijk zijn of welke gecombineerde technieken er mogelijk zijn om zowel beschermingsmiddelen als medicijnresten te kunnen verwijderen. Maar ik wil u wel een winstwaarschuwing geven, als ik dat zo mag noemen, voor de twee projecten die we hebben lopen, collectieve zuivering en de zoetwaterfabriek, of we dat allemaal tijdig kunnen gaan realiseren op deze manier. Wij hopen u daarin de volgende commissievergadering van 1 december uitgebreider over te kunnen informeren. Maar dan wel ook nog eventjes de opmerking erbij dat het allemaal heel kort dag is wanneer wij de informatie krijgen, dus wij u misschien ook wel heel kort van tevoren zullen informeren. Maar dat hoop ik dat u daar begrip voor heeft. Dat even over bromaat. Dan de toekomst De Groote Lucht in Vlaardingen. Dat is natuurlijk ook een belangrijk punt. De gesprekken met Vlaardingen die lopen. Zowel ambtelijk, op directieniveau als bestuurlijk. Ook de gesprekken met de provincie lopen daarover. En we hebben vervolgstappen ingezet ook met de stakeholders en met een extern bureau om te kijken hoe we al die ontwikkelingen op elkaar in kunnen passen. Dus zodra we daar meer bekendheid over hebben kom ik daar weer graag bij u op terug. En dan heeft u ook allemaal vast de afgelopen weken kennis genomen van de informatie over PFAS. Wat zowel in het influent is aangetroffen als het effluent bij de waterzuiveringen. En daar zijn we hard mee bezig om naar te kijken. Wij zijn geen onderdeel van het onderzoek van STOWA geweest. Maar we zijn ... Vinden het zelf ook heel belangrijk. Dus we zijn nog aan het kijken hoe we dat zelf kunnen gaan inventariseren wat er bij ons in het effluent zit. En wat er in het influent en in het effluent zit. Maar misschien wel heel fijn om mee te delen dat wij ook besloten hebben deel te nemen aan een internationaal project Promises waar gekeken gaat worden, hoe kunnen we nu goed meten wat de PFAS-concentratie is in het water. En wat zijn de mogelijkheden om PFAS te verwijderen. Dus dat zijn een aantal acties die parallel lopen aan elkaar. Voor zover even, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Best zorgwekkende mededelingen al met al. Maar goed te weten dat u het zeer nauw volgt en ons erbij betreft. Maar ja, dat zijn de serieuze zaken. De heer Ouwendijk, had u nog wellicht een enkel punt? Ik denk het niet. Anders staat ook later op de agenda, dus dat is prima.

De heer Ouwendijk: Nee, geen mededelingen, mijnheer de voorzitter, van mijn kant.

De voorzitter: Dank u wel, dank u wel.

3.a Terugkoppeling Unie commissies

De voorzitter: Dan terugkoppeling van de unie commissies. Volgens mij hadden we daar ook geen punten bij. Dus ik zie non-verbaal nee. Heel krachtig, dank u wel.

De heer Egas: Nee. Dat klopt, voorzitter.

De voorzitter: Ja.

4. Presentatie: Uitvoeringsprogramma Energieneutraal Delfland 2025

De voorzitter: Dan gaan we naar de hoofdmoot van deze avond, zou ik haast willen zeggen. En dat is een presentatie over het uitvoeringsprogramma energieneutraal Delfland 2025. We hebben de presentatie al langs gehad, maar we zijn natuurlijk heel erg benieuwd naar het verhaal daarbij. En wilt u nog wat inleidende opmerkingen maken, de heer Egas?

De heer Egas: Nee. Ja, eigenlijk heel kort, voorzitter. We hebben natuurlijk een aantal jaren geleden al met elkaar besloten dat wij in 2025 energieneutraal willen zijn. We hebben in 2019 het voorstel aangenomen in de VV voor de investeringen daarvoor. En ik wil u graag op de hoogte brengen, dat zal Oscar Helsen gaan doen, wat op dit moment de status ervan is. Hoe ver we zijn en wat we allemaal al gedaan hebben. En waar we denken uit te gaan komen voor 2025. Ik geef graag met uw goedvinden het woord aan Oscar Helsen.

De voorzitter: Lijkt me heel goed. Aan de leden van de commissie zou ik willen voorstellen om als er echt onduidelijkheden zijn in het verhaal om dan even te interveniëren, want dat is gewoon jammer dat u het dan op dat moment niet begrijpt. Maar als er echt wat meer discussiepunten zijn dat even aan te houden, zodat op het einde we met zijn allen daarover kunnen praten. Dan hoop ik dat ... Kijk, er gebeurt al wat. Heel fijn. Ik zie de presentatie in beeld, maar nog niet ... Maar nog in totale ... Nu inderdaad in presentatiemode. Dan geef ik graag het woord aan de heer Helsen.

De heer Helsen: Oké, dank u wel, mijnheer Hombergen. Ja, Oscar Helsen, net al genoemd. Ik ben coördinator energie bij het hoogheemraadschap van Delfland. En met mij werken heel veel collega's aan een energieneutraal Delfland in 2025. En ik ga u even meenemen in de stand van zaken. Hoe ver zijn we nu en hoe ziet het eruit? Gaan we dat doel halen of niet? Zijn er nog veranderingen? Ja, dan wil ik eigenlijk eerst beginnen met het allereerste. Ja, hoe zat het nou ook alweer? Wat hebben we nou met elkaar afgesproken? Nou, in januari 2020 hebben we met elkaar eigenlijk afgesproken dat we 121 Terajoule duurzaam zouden gaan opwekken om energieneutraal te worden in 2025. Dat is gedaan op basis van verslagjaar 2018. Dat moet u even mee in rekening houden. Maar de opgave was 121 Terajoule duurzaam opwekken ofwel besparen. Hoe zag dat uitvoeringsprogramma er nou uit? Nou, bij besparen zagen we bijvoorbeeld 3,2 Terajoule aan kansen. Verder hadden we natuurlijk nog het verhogen van de biogasopbrengst op Harnaschpolder. Daar zouden we 11,2 Terajoule voor gaan opwekken. We zouden in onze regio twee windturbines laten bouwen. Eén op ons terrein op het AWZI Nieuwe Waterweg, en één naast onze zuivering De Groote Lucht. Eigenlijk in het rijtje van de twee windturbines die er al staan een derde ernaast, Oeverwind genoemd. Bij elkaar 75 Terajoule. Vervolgens een hele batterij aan zonnepanelen op verschillende locaties, bij elkaar 40 Terajoule. En dan ook nog een warmtepomp op AWZI Harnaschpolder, goed voor 11,2 Terajoule. En als we dat dan allemaal bij elkaar optellen dan komen we in totaal op 140,6 Terajoule. Daar zit dus wat extra ruimte. We hebben 121 Terajoule staan. Maar u moet denken, dat was 2018, dus ja, wellicht is er meer nodig in de loop van de jaren en dat geeft je iets respijt. Maar zoals net ook al even genoemd, de AWZI Houtrust hebben we niet meegenomen in dat verhaal. En daar zijn toch ook ... Ik zie al een handje van iemand?

De heer De Haan: Ja. Mijnheer de voorzitter, maar even een verhelderende vraag. Even terug naar de vorige sheet, daar heb ik een vraag over. Die 121 Terajoule is dus wat er extra nodig is om uiteindelijk energieneutraal te zijn. Klopt dat?

De heer Helsen: Ja, dus zeg maar ten opzichte van de getallen die we in 2018 hebben berekend, kwamen we eigenlijk nog 121 Terajoule te kort om energieneutraal te zijn. Dat kun je doen deels door te besparen en deels door het duurzaam op te wekken.

De heer De Haan: Oké, bedankt.

De heer Helsen: Oké. Nou ja, ik was enthousiast aan het vertellen over de verduurzaming van Houtrust. Ja, dat project is inmiddels afgerond. En wat we daar doen is natuurlijk het biogas opwerken tot groen gas. We vervloeien daar de CO₂ en we gaan de gisting anders bedrijven. En nou, vooral die gisting anders bedrijven, dat is een hele interessante. Want als we kijken naar het resultaat van dat hele project, dan leveren we daar nu bijna twee miljoen kuub aan groen gas. We vervloeien daar tweeduizend ton CO₂ voor de glastuinbouw. Dat gaat er ook echt daadwerkelijk allemaal naar toe, daar hebben we een leverancier voor gevonden. En een energiebesparing van 10,8 Terajoule. Dat is echt een hele mooie meevaller. En dat heeft ermee te maken dat we de gisting anders zijn gaan bedrijven. Die zijn we in serie gaan zetten. Dat is nog en tussentijdse wijziging geweest. En we hebben die ook ... We gaan het op een lagere temperatuur bedrijven. We hebben daar wat meer ruimte gecreëerd, waardoor we een wat langere gistingstijd kunnen gebruiken. En dat levert een enorme besparing op, want daardoor hoeven we veel minder die warmtepomp te gebruiken. Dus die is veel kleiner uitgevoerd. Nou en dat levert een flinke besparing op van 10,8 Terajoule. Dan de zonnepanelen die we nu al in ieder geval zeker hebben gerealiseerd. Nou, op het gemeenlandshuis zijn zonnepanelen geplaatst, zo'n 65 stuks in totaal voor 24.000 Kilowattuur. Aanvankelijk hadden we daar wat meer zonnepanelen gewild, maar de constructie van de daken liet dat niet toe. En ook de welstandscommissie heeft een aantal voorwaarden, dat ze niet in het zicht mogen liggen. Dus uiteindelijk werden het er 65. Toch mooi voor 0,2 Terajoule. Dan de zonnepanelen op Harnaschpolder. Ik neem u eerst even mee in, ja, de raming van de opdracht. Nou, wij dachten eigenlijk aanvankelijk dat we daar vijfduizend panelen kwijt konden. Maar dat waren er dan ... Dat zou dan 1,3 miljoen Kilowattuur op gaan brengen. En het bleek uiteindelijk dat we op dat terrein wel 6.378 panelen kwijt konden. En die panelen waren ook nog eens een keer ... Zouden die veel meer op kunnen brengen. Dus dan kwamen op 2.715.000 Kilowattuur. Dan hadden we nog een project, en dat is de bergingen in Westland. Dat was altijd al een beetje onzeker. Maar de kans dat die er voor 2025 gaan komen is vrij klein. Dus de verwachting 2021 is dat die, ja, dat die er waarschijnlijk niet gaan komen. Even kijken hoor. Ja, dan gaan we naar de kostenraming. Want weliswaar kunnen we wat meer panelen plaatsen, maar het blijkt ook, een nieuwe kostenraming, dat die ... Ja, dat dat zonnepark, om dat te realiseren, dat dat fors duurder is geworden. Daar zijn allerlei oorzaken voor te benoemen, daar kom ik zo meteen nog op terug. Maar ja, het levert meer op, maar het kost ook meer, ongeveer 3.000.000 euro. Maar goed, het geld van de bergingen Westland, ja, dat hebben we niet meer nodig. Als we dan kijken naar hoeveel dat dan bij elkaar is, is dat ongeveer 3.100.000 euro. Nou dat is eigenlijk heel erg mooi om dat gas te vullen wat we hebben bij de zonneparken Harnaschpolder. Op die manier hebben we eigenlijk een grotere opbrengst. Want als we even teruggaan, dan zien we dus dat we de opbrengst van het totaal van de Westland en de Harnaschpolder 2.000.000 euro was. En Harnaschpolder levert 2,7 miljoen Kilowattuur op. Dus eigenlijk een hogere opbrengst voor nagenoeg hetzelfde geld. En dat is natuurlijk ook het voordeel van dat wij de mogelijkheid hebben gekregen om wat te schuiven met de budgetten. Hoe ziet de actuele planning er nou uit. Nou, de aanbesteding die loopt inmiddels, die is in oktober 2021 heeft die plaatsgevonden. En wij denken dat de realisatie gereed moet zijn in Q3 2022, dus ruim voor 2025. Dan de serievergisting Harnaschpolder. Ook daar zijn eigenlijk alle voorbereidingen gestart. Daar kunnen we heel snel mee van start. Was aanvankelijk wat eerder gepland, maar heeft iets vertraging opgelopen. Heeft er ook mee te maken dat we corona hadden en dat we met de Houtrust druk waren. Maar kan elk moment van start gaan. Ook daar is een nieuwe berekening gemaakt. En daar komt ook een meevaller uit. Wij denken dat we daar 14 Terajoule, ja, meer aan groen gas kunnen gaan produceren. En wij denken dat dat gereed is Q1 2022. Dus volgend jaar in het voorjaar moet dat echt gereed zijn. Nou, als die serievergisting gereed is, dan kunnen we aan de slag met de warmtepompen op Harnaschpolder. Die serievergisting, als die gereed is, dan weten we ook exact wat de warmtevraag daar moet gaan worden. En de planning is om dat dan eigenlijk meteen daarna te gaan starten. En dat dat dan gereed zal

zijn ergens in 2023. We zien wel op dit moment een grote vraag naar warmtepompen. Dus de vraag is of we daar, ja, of we daar ook weer lange levertijden hebben. Dat moeten we nog even bezien. Maar mocht dat zo zijn, dan kunnen we altijd daar tussentijds over informeren. Dus dat voor zover de warmtepompen. Nou dan hebben we de windturbines. In de eerste plaats Oeverwind, een windturbine in Vlaardingen. Eigenlijk in het rijtje van de windturbines op De Groote Lucht. Daar is het Vlaardings Energiecollectief en Windvogel de initiatiefnemers. Zij zijn actief bezig met het realiseren van die windturbine. Nou dat ziet er eigenlijk heel erg goed uit. Alle vergunningen en bezwaarschriften zijn inmiddels geweest. De vergunningen zijn toegekend, bezwaarschriften zijn besproken, ongegrond verklaard, en die windmolen die kan er komen. Ja, daar hebben we natuurlijk ook over gesproken de vorige keer, kan ik me nog herinneringen, van ja, lening en zouden we dan mogelijk verstrekken of een obligatie hadden we het toen over. Nou waarschijnlijk wordt het een lening. Er zijn verschillende financieringsopties. Het interessante is, als we die lening aan het VEC, dus het Vlaardings Energiecollectief, gaan geven van 750.000 euro, ja, dan zorgen we er eigenlijk voor dat die burgerparticipatie op gang kan komen. En we hebben dan al een financiering vanuit de regio. En wat we vaak zien is dat burgers pas later in een windturbine instappen, op het moment dat hij er langzaam gebouwd gaat worden, dan pas zijn ze geïnteresseerd. En op dat moment, als dat ... Eigenlijk als die burgers eigenlijk dat potje langzaam aan het vullen gaan, dan kan het bedrag langzaam overgezet worden naar een ander bedrag. Maar hierover wordt u nog later geïnformeerd. Want het is niet helemaal helder hoe dit gaat lopen. Maar dit is de stand van zaken tot nu toe. Nou, de projectvoorbereiding in 2022 en de bouw van het windpark gereed in 2023. Dus ook mooi binnen de tijd van 2025. Dan de windturbine Nieuwe Waterweg. Daar hebben wij inmiddels een intentieovereenkomst gesloten met Eneco Wind BV en Renewi BV en FMT. De samenwerkingsovereenkomst is in voorbereiding, dat is eigenlijk een nog wat serieuzere overeenkomst, dat je echt met elkaar die windturbine gaat realiseren. Ook dat ziet er eigenlijk heel gunstig uit. We wachten nog even op een afronding van de VRM discussie en omgevingsvergunning, omdat die iets uit het lood staat. Windturbines moeten in een soort van rechte lijn moeten die opgesteld staan. Nou de AWZI Nieuwe Waterweg ligt iets meer landinwaarts, dus dan krijgt hij een klein knikje. Nou daar is nog wat discussie over, maar we verwachten eigenlijk wel dat hij toch wordt toegekend.

De voorzitter: Verduidelijkende vraag van mijn kant. Wat is VRM?

De heer Helsen: Dat is de Ruimte en ... Even kijken. Visie Ruimte en Milieu van de provincie. En die bepaalt eigenlijk waar windmolens mogen komen. Dus die hebben gebieden uitgetekend, van hier mogen windturbines komen. En ja, dit valt dan net iets buiten ... Het ligt op de grens. En nou, waarschijnlijk, ja, valt dat eigenlijk binnen de marge, dus kan hij gewoon gerealiseerd worden.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer De Klerk: Voorzitter?

De heer Helsen: Nou, de overige energieprojecten, de zonne-energieprojecten. Nou, we hebben ... Sorry?

De voorzitter: Ik zie een handje van de heer De Klerk. De heer De Klerk, had u een vraag?

De heer De Klerk: Nou, eigenlijk over de vorige sheet. De VRM staat voor Visie Ruimte en Mobiliteit. Het enige punt is, die bestaat niet meer. Het is allemaal omgegaan in het omgevingsbeleid. En daarin zitten een aantal modules, waaronder ruimte. Dus de Visie Ruimte en Mobiliteit is nog van het oude systeem. Maar dat is al een tijdje terug is dat ook al gewijzigd.

De heer Helsen: Nou goed, de tekeningen die wij gebruiken, dat is nog steeds, ja, daar staat dat zo op vernoemd in ieder geval, die gebieden waar dan windturbines mogen geplaatst worden.

De heer De Klerk: Dat klopt. Maar dat staat dus nu in het omgevingsbeleid. Dat is in transitie geweest.

De voorzitter: Oké, nou ...

De heer De Klerk: Ik denk een jaar of anderhalf geleden. Nou goed, de VRM bestaat dus niet meer.

De voorzitter: Ja. Dank voor deze verheldering. Maar ik geloof dat er weinig verder politiek belang op dit moment aan zit. Gaat u door.

De heer Helsen: Nou we hebben ook een inventarisatie gedaan van de daken op het AWZI Houtrust. Daar lagen natuurlijk ook een aantal kansen. Wat we daar zien is dat een aantal daken ongeschikt zijn om zonnepanelen op te leggen, die zijn niet sterk genoeg. En er zijn een aantal daken waar we een extra constructie moeten neerzetten voor de veiligheid. Dus daar zijn we nog in afweging van welke daken gaan we nou beleggen met zonnepanelen en welke niet? Hoe valt dat in de kosten? Dus de verwachting is dat we Q2 2023 gerealiseerd hebben. Dan het parkeerdek Houtrust. Dat is een hele complexe situatie. We hebben daar te maken met een discotheek, Westwood. We hebben daar te maken met een openbaar parkeerterrein dat heel veel gebruikt wordt door de voetbalvereniging. Dus afsluiten, ja, dat wil de gemeente Den Haag niet. Bovendien is er in de overeenkomst tussen de gemeente Den Haag en Delfland zijn wat zaken niet goed benoemd. Dus die moet eigenlijk herzien worden die overeenkomst. En er is ook nog hangjongeren problematiek. Er wordt gescheurd met auto's en daar hangen jongeren. Politie is mee gesproken, en die geeft aan, ja, dat zou weleens een probleem kunnen zijn als je daar een overkapping gaat maken, want dan gaan ze daar helemaal onder hangen. Dus dat is best een complexe situatie. Dus we weten ook niet of dat allemaal gerealiseerd gaat worden. Maar daarom staat hij nu voor 2024. De gesprekken blijven wel lopen. Interessant is wel om daar ... Dat we daar een kans zien om daar met burgerparticipatie te gaan werken. Dus dat we de zonnepanelen ook ter beschikking kunnen gaan stellen aan de bewoners in de omgeving. Dan hebben we nog het zonnepark Kapittelland. Dat willen we realiseren in 2024. Het zonnepark Nieuwe Waterweg in 2025, en de zon op de overkapping Nieuwe Waterweg ook in 2025. En waarom 2025 pas? Omdat we eigenlijk toch daar eerst die windturbine willen plaatsen. Dat vraagt heel veel ruimte bij de plaatsing. Als je daar dan al zonnepanelen hebt liggen, dan is dat heel erg lastig. En ook weten we nog niet zo goed wat we met, waar mogelijk een collectieve zuivering komt, dus dat we nou eerst even goed bekijken of we daar wel de ruimte hebben om die zonnepanelen neer te leggen. We hebben ook nog wat overige energieprojecten. We hebben bijvoorbeeld een aanpassing van de bedieningsstrategie van de Boezemgemalen, daar is energie een onderdeel van geworden. Natuurlijk, veiligheid staat op één. Waterkwaliteit is belangrijk, vismigratie is ook heel belangrijk. Dat zijn eigenlijk allemaal doelen die wij willen realiseren. Maar als het kan laten we ook energie meewegen. En bijvoorbeeld als het laag water is, dan malen we juist op dat moment uit en houden we het water dus iets langer vast en malen we het pas uit als het laag water is. Nou dat zijn bijvoorbeeld wat kansen. En ook wat meer risico durven nemen om het water in het systeem te houden als het eigenlijk ernaar uitziet dat het niet gaat regenen. En dan dus de kans hebben om bij laag water uit te malen. Je ziet ook dat de peilbeheerders daar steeds meer rekening mee houden. Dus dat zouden we ook terug moeten zien in onze energierekening. Verder het wagenpark. We zien eigenlijk dat we steeds meer elektrisch en hybride gaan rijden. Dus ons wagenpark verduurzaamt ook. Verder hebben we nog een aantal gemalen uitgerust met zonnepanelen. Zet niet zoveel zoden aan de dijk natuurlijk, een paar zonnepanelen. Maar het is toch weer een nieuwe ontwikkeling. En ja, we zitten nu ook weer thuis, dus er zijn een aantal mensen niet met de auto naar het gemeenlandshuis gereden. Meer thuiswerken zorgt ook weer voor minder woon-werkverkeer. Een geluk

bij een ongeluk voor ons dan. Maar ja, ik had het liever zelf ook anders gezien. Dan de kansen op de wat langere termijn. Ik heb deze week heb ik vanuit Delfluent Services hebben ze een studie aan ons uitgelegd over nieuwe beluchtingselementen op de Harnaschpolder. En dat zag er heel interessant uit. Normaal gesproken zouden ze daar gewoon de bestaand beluchtingselementen vervangen. Maar er zijn nieuwe beluchtingselementen, plaatbeluchting, voor de technische mensen onder ons. En daar kun je tot wel 30% energie mee besparen. En 30% op de beluchting is echt een heleboel, dus dat is een heel interessant project voor ons. Verder loopt nog het project thermische energie uit effluent. Wij hebben inmiddels al afspraken met Eneco. En we zijn bezig met gemeentes voor het warmtenet eventueel als dat er komt, en meer warmte uit het effluent halen. Nou dat telt voor ons ook mee. En natuurlijk de AWZI De Groote Lucht. Wat daar gaat gebeuren, dat weten we nog niet. Maar we gaan er wel vanuit dat dat energiezuinig gaat zijn. Ja, dan nog wat even wat risico's, zoals ik net al kort heb aangegeven. Nou die staalprijs die is echt flink sterk gestegen de afgelopen jaren, tot wel 100%. Nou dat zorgt er natuurlijk voor dat de kosten flink duurder worden. Verder zien we dat de zonnepanelen zelf ook fors zijn toegenomen in prijs. En ja, dat is natuurlijk eigenlijk wat we niet verwacht hadden. Er werd altijd geroepen, zonnepanelen worden steeds goedkoper uit China. Nou dat blijkt niet zo te zijn, want er is een wereldwijde vraagtoename, en die zonnepanelen worden dus duurder. Verder zien we ook een krapte op de arbeidsmarkt. Er zijn gewoon geen mensen te vinden, technici. De aannemersmarkt staat onder druk. Kun je wellicht ook van thuis ... Als je aannemer wilt krijgen, kan die pas volgend jaar een keer. En natuurlijk de gasprijs. Nou daar weet ook iedereen alles van. De gasprijs is flink gestegen. Nou dat heeft ook weer gevolgen voor allerlei materialen die je gebruikt. En ook het transport wordt daar vaak duurder mee, omdat ook de benzine en de diesel duurder is geworden. Nou kom ik tot de laatste sheet, samenvattend, waar zitten we nu? We zitten nu inmiddels op 83% energieneutraal in 2020. Dat is ook weer volgens de klimaatmonitor. En als we daar dan een aantal projecten bij op gaan tellen. De verduurzaming van de Houtrust, die zit daar bijvoorbeeld nog niet bij in. De zonnepanelen om het gemeenlandshuis, de serievergisting en het zonnepark Harnaschpolder. Dan levert dat 49,2 Terajoule op. Ja, dan komen we op 90%. Nou, het volgende stadium is de warmtepomp Harnaschpolder. Oeverwind, zon op daken Houtrust en zonnepark Kapittelland, 28,4 Terajoule. Dan komen we op 94%. En dan als laatste de windturbine Nieuwe Waterweg, zonnepanelen Nieuwe Waterweg en de solarcarport Houtrust, 71,9 Terajoule. En dan zouden we uitkomen op 103%. Dus samenvattend, naar mijn idee liggen we op koers. Er zijn een aantal mooie projecten al gerealiseerd. We zijn met een aantal projecten goed van de kant gekomen. Ja, en er liggen natuurlijk ook nog wel wat uitdagingen, zoals ik al zei. Bijvoorbeeld bij die, ja, die solarcarport bij Houtrust. Ja, dat wordt een lastige. En ook op tijd gereed krijgen van de zonnepanelen op de Nieuwe Waterweg. Ja, daar ... Ja, ik vraag me ook af of we dat voor 2025 kunnen realiseren. Daar staat weer tegenover, er liggen ook weer kansen bijvoorbeeld bij de beluchting van de Harnaschpolder. En dat zou ook alweer heel veel kunnen opleveren.

De voorzitter: Oké, ik dank u wel. Dank u wel voor deze heldere presentatie. Misschien kunnen we onszelf weer in beeld krijgen, dat ik overzicht heb van alle deelnemers. Ik zie uw handjes ook. Beste mensen, ik heb het er van te voren niet over gehad, maar ik zou het graag net zoals de vorige keer willen doen. Dat ik iedereen in staat stel om de eerste ronde één of desnoods twee vragen te stellen en dan meteen het antwoord te krijgen, dan zo even iedereen langs te gaan en dan naderhand nog een keer. Dat maakt het wat minder statisch, en dat kan ook wel omdat het geen echt formeel punt is richting besluitvorming. Als we dat zo mogen doen, dan zou ik als eerste het woord willen geven aan de heer Van Winden. De heer Van Winden, heeft u één of twee vragen.

De heer Van Winden: Voorzitter, dank u wel. Oscar, ook dank je wel voor deze verhelderende presentatie. Ja, ik heb één of twee vragen. Er wordt met heel veel zaken rekening gehouden bij al deze projecten. Maar er is

één ding wat ik in deze presentatie mis, en daar is de discussie over ook landelijk, en dat is netwerkcapaciteit. En in ons bijzondere geval is onze eigen netwerkaansluiting. En dan kijk ik even naar de Harnaschpolder waar wij toch een behoorlijk vermogen aan elektriciteit willen opwekken. En ik vraag mij af of onze organisatie er ook rekening mee houdt dat die capaciteit ter plaatse naar het net, het elektriciteitsnet, beschikbaar is. En misschien kan hij daar even zijn licht over laten schijnen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Lijkt me een hele heldere vraag. En laten we dan maar meteen naar het antwoord luisteren.

De heer Helsen: Ja, de netwerkcapaciteit is natuurlijk een belangrijk onderwerp. We zien met name in het oosten van het land dat dat daar flink wat problemen oplevert bij zonneparken. En wij zitten ook in de Regionale Energie Strategie, zoals u weet, en daar zit Stedin ook aan tafel. En die heeft ons verzekerd dat eigenlijk in onze regio dat het daar zo druk is dat de bekabeling zo dik is, omdat daar enorm veel stroom wordt gebruikt. De glastuinbouw verbruikt veel stroom, er zijn ook veel industrieën. Dat zij eigenlijk geen probleem zien in die netwerkcapaciteit. En bijvoorbeeld bij de Harnaschpolder, daar gaan wij ook niet aan het net leveren, aan het openbaar net, maar daar houden we het eigenlijk binnen de poort. Dus dat gebruiken we allemaal zelf, die energie. Dus de enige plek waar je dat eventueel zou kunnen hebben is bij Kapittelland. Nou, Kapittelland ligt tussen de kassen. Nou, kassen hebben ook een flink stroomverbruik, dus daar maak ik me eigenlijk niet zoveel zorgen over. Ik hoop dat dat hiermee de vraag beantwoord is.

De heer Van Winden: Mag ik nog heel even interrumpen?

De voorzitter: Nog een korte vraag, de heer Van Winden.

De heer Van Winden: Netwerkcapaciteit in de omgeving is één, maar onze eigen netwerkaansluiting is een andere zaak. En ik kan niet voorstellen dat alle energie, als die met zonnepanelen opgewekt wordt op een bepaald moment, overdag ook tegelijkertijd in onze rioolwaterzuivering wordt gebruikt. Dus we zullen toch een terug leveren op dat moment aan het net.

De heer Helsen: Nee.

De heer Van Winden: En dan moet onze netwerkaansluiting geschikt zijn. Nee?

De heer Helsen: Nee, wij verbruiken zoveel stroom, dat we dat volledig kunnen gebruiken.

De heer Van Winden: Oké, dan is mijn vraag beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zou ik nu graag het woord willen geven aan ... Overigens, mensen, de heer Hofman. Ik zag een mailtje dat hij binnen is, en ik zie hem ook in beeld, dus waarvan akte. En de heer Hekman heb ik nog niet in beeld gezien, dus die zal nog even later aansluiten. De heer Van der Ree van 50PLUS, u heeft uw handje. Graag uw vraag.

De heer Van der Ree: Ja. Dank u wel, voorzitter. Een interessant betoog. Maar ik heb een vraag over de zonnepanelen. Want er zijn landelijk een flink aantal branden die veroorzaakt worden door zonnepanelen. En er liggen zonnepanelen op het gemeenlandshuis. Ik vind dat gevaarlijk. Als een aantal zonnepanelen in serie liggen en er is één stekkertje wat niet goed is, zeg maar, dan kan er een vonkbrug ontstaan en dan ontstaat er brand. Je kunt dat voorkomen door elk zonnepaneel zeg maar een omvormer te geven, waardoor zeg maar die

gelijkstroom die erin zit omgezet wordt in wisselstroom, en dat is zeg maar niet gevaarlijk. Dus mijn vraag is op het gemeenlandshuis, die zonnepanelen, wordt dat risico zeg maar onderkend? Er ligt natuurlijk een houten dak onder, dus dat staat zo in de fik. En is zeg maar de actie genomen om elke zonnepaneel van een omvormer te voorzien, waardoor het risico aanzienlijk kleiner is of eigenlijk weg is? Dat is mijn vraag.

De voorzitter: Dank u wel. Het antwoord?

De heer Helsen: Ja, dat antwoord moet ik u schuldig blijven. Ik heb ze niet zelf daar aangelegd. Dus dat zou ik niet weten. Dat zou ik bij de projectmanager moeten navragen hoe dat is gedaan. Wat wij wel ... In ieder geval, wat wij belangrijk vinden is dat wij, ja, met betrouwbare leveranciers in zee gaan. Wat wij zien eigenlijk bij die branden is vaak dat het zelf aangeschafte zonnepanelen zijn uit China, die door een slechte constructeur zijn aangelegd, waar foutjes zijn gemaakt. En dat veroorzaakt ... Heeft een aantal branden veroorzaakt, daar we ons van bewust. En je ziet ook dat dat bijvoorbeeld in de verzekering gevolgen kan hebben. Dus daarom hebben we daar extra aandacht voor ook dat dat in ieder geval door capabele mensen wordt aangelegd. Maar ik moet daar u het antwoord op schuldig blijven, ik weet het niet.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat de heer Hekman binnen is. Welkom, de heer Hekman, fijn dat u er bent.

De heer Hekman: Ja, zeker.

De voorzitter: Dan wil ik doorgaan naar de volgende vraagsteller, en dan zie ik het handje van de heer Kiela. De heer Kiela van de PvdA, u heeft het woord.

De heer Kiela: Dank u wel, voorzitter. Even iets checken bij de heer Helsen, want ik proef een lichte tegenstelling tussen de risico's en zijn optimisme over de planning. We zijn in de cijfers behoorlijk afhankelijk van twee windmolens en een groot aantal zonnepanelen. En enerzijds liggen we op koers, begrijp ik. Maar anderzijds zitten in beide trajecten nogal wat behoorlijke risico's. Dus hoe sluit dat op elkaar, is mijn vraag eigenlijk. En zijn daar bijzondere risicobeperkingen geldig?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Helsen.

De heer Helsen: Nou, ik denk dat dat wel een terechte vraag is, want we zien ook dus dat toch wat meer tijd kost om de zonnepanelen, ja, om dat te realiseren. We zien wel nu bij het grootste zonnepark dat we daar de aanbesteding hebben lopen en dat we daar wel goed van de kant zijn gekomen. Dat is een hele belangrijke. En we zullen dus ook zo snel mogelijk moeten starten met de andere projecten. Maar je ziet vaak toch dat het een doorlooptijd heeft inderdaad van twee jaar, twee-drie jaar soms wel als het heel complex is. En dat heeft er vooral mee te maken, ja, als er veel omgevingsvergunning is. We doen nu natuurlijk ook wel veel ervaring op bij die eerste projecten. Dus ik verwacht ook wel dat de volgende projecten wat sneller gaan. Maar het klopt, er zitten zeker wat risico's aan. En ja, met name ook de kostprijs, daar maak ik me ook wel wat zorgen om. Maar goed, dat is ook gewoon de werkelijkheid zoals die is. De staalprijs is duurder geworden, de zonnepanelen zijn schaarser geworden en daar zullen we mee moeten dealen.

De voorzitter: Dank u wel voor deze vraag. Ik zie een instemmend knikje. Dan wil ik doorgaan naar de heer Verhage van Gebouwd. De heer Verhage, u heeft het woord.

De heer Verhage: Dank u, voorzitter. Mijn vraag betreft een onderdeel van de presentatie inzake windturbine Vlaardingen. En het gaat om de financieringsoptie. En ik begrijp dat het nog een optie is. Maar er is sprake

eventueel van een lening aan het Vlaardings Energiecollectief van 7,5 ton. En mijn vraag is, hoe reëel is die optie? Eigenlijk tweërlei. Mogen wij volgens ons treasurystatuut wel een lening geven aan zo'n collectief? Volgens mij kunnen we alleen leningen geven aan medeoverheden. En het andere is, zo'n Vlaardings Energiecollectief, hoe sterk is die optie? Want ja, wordt het dan gegarandeerd door de gemeente Vlaardingen of geven we een lening aan een collectief waar we weinig dekking aan kunnen ontleenen. Dus de vraag is, hoe reëel is die optie? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, een heldere vraag. Mijnheer Helsen kunt u daar een antwoord op geven?

De heer Helsen: Nou die optie is zeker reëel, en het risico acht ik zeer laag. Want stel nou dat er toch onvoldoende ... Dat er onvoldoende participatie zou plaatsvinden, dan zou het geld teruggestort worden. En wij doen natuurlijk zelf nog een toets, dus daar zijn wij nu mee bezig, of we überhaupt wel die lening mogen verstrekken. Dus daar wordt al onderzoek naar gedaan, daar heb ik het antwoord nog niet op. Ik weet wel dat in Zuiderzeeland men al een zelfde soort constructie heeft. Daar heeft mijn ook een lening voor windturbines. En een ander punt is, ja, dat ook banken er in gaan stappen. En daar wachten we dus ook nog op. Als banken het vertrouwen hebben om in deze windturbine te stappen, dan geeft dat voor ons ook voldoende zekerheid om er in te stappen. Maar wij zijn hier natuurlijk nog mee bezig. Wij willen dat natuurlijk goed uitzoeken. Nog een derde punt wat ik even wil aandragen, is dat de Unie van Waterschappen dit als optie heeft meegegeven hoe je energieneutraal kan worden. Nou zij hebben dit dus ook daadwerkelijk aanbevolen. Dan ga ik ervan uit dat zij ook er juridisch naar gekeken hebben. En ik weet dat het ministerie ook een toezegging heeft gedaan van, waterschappen mogen in extra energie investeren zolang zij niet klimaatneutraal zijn.

De heer Verhage: Ja, voorzitter, misschien nog een korte aanvulling. Ja, want het is niet echt een vraag. Maar energieneutraal, prima, als het wat ons betreft ook maar risiconeutraal is.

De heer Helsen: Ja.

De voorzitter: Dat was ook een eigenlijk een beetje politiek schot voor de boeg. Maar de heer Roeten van ChristenUnie-SGP.

De heer Roeten: Ja, voorzitter, dank u wel. Bedankt voor deze interessante presentatie. Het heeft zeker onze aandacht als fractie van de ChristenUnie-SGP. Ik heb meerdere vragen, maar ik begin even met de eerste gewoon.

De voorzitter: U mag er nu deze ronde even twee stellen, en dan stel ik voor in de tweede ronde de anderen.

De heer Roeten: Helder, helder. Wij zien allerlei plannen rond investeringen rond zonnepanelen en andere ... Windturbines en noem maar op. Ik vroeg me af, in hoeverre wordt er ook ingezet op energiebesparing? Want dat is namelijk één van de pijlers volgens mij van de regionale energiestrategie. Dus wat doen wij als Delfland om energie te besparen in plaats een extra windmolen de inzet op energiebesparing. Dat is even mijn eerste vraag. Dank u wel.

De voorzitter: Dat is een heldere vraag.

De heer Helsen: Volgens mij heb ik daar wel iets over verteld. We doen bijvoorbeeld onderzoek naar de beluchting op de zuiveringen. Nou dat is eigenlijk de grootste energievreter van de zuivering. Ongeveer 50% gaat op aan beluchting. En we zien daar dus kansen om daar 30% energie te besparen. Die hadden we

voorheen dus nog niet op het lijstje staan. En het zou zomaar kunnen dat we die dus nog gaan realiseren. Dus het is wel zeker zo dat we daarnaar kijken. Tweede is natuurlijk ook natuurlijk dat we naar de gemalen hebben gekeken, kunnen we daar nog energie op besparen. Ook daar heeft een uitgebreid onderzoek naar plaatsgevonden, en dat blijkt toch een stuk lastiger dan we aanvankelijk dachten. Wij dachten daar best wel wat kansen te hebben in het watersysteem. Maar ons watersysteem is enorm gevoelig. Wij hebben daar maar heel weinig speling in hoeveel je mag opzetten of ... En dat is bij andere waterschappen soms wat meer. Dus ja, daar zien we eigenlijk vooral het uitmalen bij laag water als kans. Maar ik ben het helemaal met u eens, we moeten vooral ook naar besparingen blijven kijken, en dat doen we ook. Die opdracht ligt ook bij alle afdelingen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Roeten, heeft u misschien nog een korte tweede vraag?

De heer Roeten: Ik heb nog een korte tweede vraag, geen probleem, voorzitter. Ik zag op een bepaald moment langs komen dat we 103% gaan halen qua inzet voor de energiebesparing en de energieneutraliteit van Delfland zeg maar. Wordt er ook rekening gehouden met het feit dat sommige energiebesparende middelen of energie opbrengende middelen, zoals zonnepanelen en windturbines, dat die op termijn wat naar beneden zakken qua opbrengsten, zodat je mogelijk weer onder die 100% terecht komt? In hoeverre wordt daar rekening mee gehouden?

De heer Helsen: Nou daar hebben wij op dit moment geen rekening mee gehouden. Maar dat is inderdaad ... Je moet eigenlijk voortdurend blijven uitrekenen van waar zit je nu op? Blijf je nou op die 100% of moet er inderdaad weer wat gebeuren? Dat is inderdaad een belangrijk punt. Wat ik wel zie, is dat we ... Kijk, die energieneutraliteit dat is een bepaalde, ja, hoe moet ik dat zeggen, milestone, een soort streep die je zet, daar streven we naar. En we zien eigenlijk een verandering naar klimaatneutraliteit. Dus eigenlijk veel meer naar broeikasgasreductie. En dat gaat min of meer hand in hand. Maar daar liggen voor ons ook nog best wel wat uitdagingen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan stel ik voor om door te gaan naar de heer Simon van de Partij voor de Dieren. De heer Simon, u heeft een handje. Wat is uw vraag?

De heer Simon: Even kijken, mijn handje wegzetten. We hebben het hier natuurlijk over de Harnaschpolder gehad en ook over Delfluent. Eén van onze belangrijke partners op dit gebied is natuurlijk ook HVC. Dat draagt ook bij aan onze energieneutraliteit. Maar je kunt er wat van vinden of dat een andere partij dat voor je doet of dat je het zelf opwekt, dat is natuurlijk nog een politieke discussie. Is er nog iets te verwachten vanuit die kant van de HVC ten aanzien van onze energieneutraliteit? Of is daar helemaal geen sprake van nog?

De heer Helsen: Nou, wat we daar hebben gezien is dat we inderdaad, en dat zij in de loop van de afgelopen jaren, eigenlijk nog een aantal grote windvelden in de Noordzee hebben gerealiseerd, waar wij dan van mee hebben mogen profiteren. Die zijn allemaal gereed nu. Dus daar verwachten we eigenlijk geen extra's meer van. Ze hebben wel ook nog wat warmte leveringen, dus vanuit hun vuilverbrandingsinstallaties leveren zij warmte. Nou dat zou wat meer kunnen worden als er wat meer warmtenetten worden aangelegd in de regio. Hoeveel dat gaat bijdragen dat weet ik niet, maar dat zou nog een extra meevaller kunnen gaan opleveren.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Burg van Water Natuurlijk.

De heer Van der Burg: Voorzitter, dank u wel. De heer Roeten heeft de vragen gesteld. Wij hebben best wel behoefte om wat meer constant ook de besparing ook in het oog te hebben. En is het mogelijk om dat in het

overzicht steeds ook duidelijk op te nemen? We hebben het wel over investeringen en innovatie en opwekken en duurzaamheid. Maar de besparing is denk ik een belangrijk punt. Ik noem maar een paar dingen. Frequentieregelaars van pompen, ledverlichting, isolatie. Je kunt zeggen, het zijn allemaal kleine beetjes, maar ik denk dat het goed is dat we die besparing ook goed helder krijgen. Dank je wel.

De heer Helsen: Nee, goed punt. En dat moeten we inderdaad ook alert op blijven. Je ziet dan toch dat je soms alleen op de grote projecten richt. Maar er zijn ... Er blijven natuurlijk kansen. En die je noemt, dat zijn, ja, dat zijn zeker kansen waarnaar we moeten kijken, dus dat nemen we zeker mee.

De voorzitter: Dank je wel. En dan als laatste in deze ronde de heer De Klerk van de VVD. U heeft het woord.

De heer De Klerk: Dank, voorzitter. Dank ook voor de presentatie van een helder verhaal. Ik had nog wel ... Waar ik nog een beetje zoekend naar ben, dat hebben we eigenlijk ook de allereerste keer toen we dit thema bespraken, dat heb ik even teruggekeken, dat was 19 december 2019. En toen hebben we ook al een discussie gehad met hoogheemraad Egas. En ons pleidooi was destijds van, we kunnen iedere euro maar één keer uitgeven, dus we wilden in die zin de maximale opbrengst binnen deze belangrijke opgave per euro hebben, om het even heel plat te slaan. En wat ik nog even zoekende ben hoe ... Ik zag het niet terug in deze presentatie en ik geloof dat de hoogheemraad destijds ook heeft toegezegd om ook wel een beschouwing te maken, of er in ieder geval wat meer over te zeggen, of in ieder geval daar wat meer over uit te wijden, welke alternatieven er zijn en wat de kosten daarvan zijn en wat de opbrengst daarvan is. En nu is er heel duidelijk een pad gekozen. We zitten nu heel erg ... Zetten in op zonne-energie en de realisatie van windmolens op ons terrein. Maar ik mis nog even, zijn er überhaupt nog alternatieve mogelijkheden binnen ons pad naar energieneutraliteit? Zo ja, welke zijn dat dan en hoe zien die er uit? Of is het nu echt zo dat we nu echt maar eigenlijk alleen maar deze smaken hebben zoals die zojuist gepresenteerd zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dat lijkt mij ... Nou twijfel ik even of dat meer een vraag is voor heer Egas of voor de heer Helsen.

De heer De Klerk: Ja, als u dat aan mij vraagt, mij maakt niet zoveel uit wie beantwoordt.

De voorzitter: Ja. Even kijken, we zien ... De heer Egas.

De heer Egas: Ja. Nee, we kijken zeker naar de alternatieven. En we richten ons nu wat realiseerbaar is en wat we voor handen zien als mogelijkheden. En dan kijken we met name naar zonne-energie, naar windenergie en naar warmtepompen. En natuurlijk, wat door een aantal van u al aangegeven is, naar de besparing. En echt, kijk naar de beluchting, kijk naar de serievergistings, dat zijn echt grote besparingen die we op de zuivering kunnen realiseren. Maar we kijken niet alleen naar de zuivering, want dit is een programma wat als een breinaald door heel Delfland loopt. Dus we kijken ook naar alle andere facetten waar het kan plaatsvinden. En Oscar Helsen gaf het al aan, we kijk niet alleen naar de grote stappen, maar we kijken ook zeker naar de kleintjes. Daar waar we zonnepanelen of windturbines kunnen plaatsen, op een gemaal kijken we wat er mogelijk is. En we kijken ook zeker naar, hoe kunnen we het zodanig regelen dat wij minder energie nodig hebben om spullen te verpompen. Dus we kijken naar die alternatieven op die vlakken, maar we kijken ook bijvoorbeeld naar de vormen van aquathermie. Waar met kijken met Eneco naar de thermische energie uit afvalwater. Maar waar wel afspraken liggen om dat realiseerbaar te maken. Dat zijn niet zozeer de kosten die we kunnen daar hebben. Dus wij leveren daar warmte aan dadelijk aan een Eneco, maar dat leveren we om niet. Want anders krijgen ze de SDE subsidies niet rond gerekend op dit moment. Dus we kijken naar verschillende vormen wat we kunnen doen. Er werd ook de vraag gesteld voor HVC. Kijken we daarnaar? HVC

is heel erg actief in het opwekken van energie. En we gaan daar bijvoorbeeld op de verbrandingsinstallatie in Dordrecht gaan we ook een installatie plaatsen waar we warmte mee terug winnen die we weer aan het warmtenet kunnen gaan leveren. En die tellen dan ook weer mee bij ons. Maar het is heel lastig om op dit moment alternatieven te vinden voor de projecten en de taakstelling zoals we die met elkaar hebben afgesproken. Dus eigenlijk dat eventjes als antwoord. En ik ben nog eventjes ... Misschien terugkomend op de financiering voor de windmolen in het Oeverbos. Daar hebben we natuurlijk in eerste instantie gesproken over obligaties. Daar heeft u toen ook vragen over gesteld als VV van, hoe gaan we daarmee om? En we zijn daar dus nog steeds met elkaar aan het kijken, wat is er nu mogelijk om dat op een verantwoorde manier mee te dragen. Zodat we er een bijdrage aan kunnen leveren aan überhaupt de vergroening van Nederland erin. Ik hoop hiermee een beetje de vraag beantwoord te hebben. Maar ik realiseer me daarbij, zeker bij de vraag van de heer De Klerk, dat het nog lastig is om te kijken naar, welke alternatieven hebben we nu meer? Maar het is dus echt een combinatie van opwekken, besparen. We bedenken ook heel veel wat we aan groen gas aan het opwekken zijn. En daar kijken we ook echt naar, ook om dat op andere trajecten nog voort te kunnen zetten. Niet alleen bij de waterzuivering, maar echt breed door het waterschap heen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer De Klerk, had u dan nog ...

De heer De Klerk: Ja, eigenlijk wel. Nou, in ieder geval dank voor het antwoord. In ieder geval goed om te horen dat die ook zijn meegewogen. Wat ik nog een beetje zoekende naar ben, is dat wat concreter te maken hoe die afweging dan wordt gemaakt tussen de keuze die we nu maken en welke we dan niet voor gaan. We verwachtten eigenlijk wel een overzicht, wat zijn de alternatieven? Waarom hebben we gekozen wat we nu doen? Wat zijn de kosten en baten van de verschillende paden? Ik begrijp ook uit de woorden van de hoogheemraad dat sommige dingen nog niet zo concreet ... Niet in concrete aantallen zijn uit te drukken nu nog. Ik zou het wel fijn vinden als we de volgende keer weer hierover praten, of misschien is het nog mogelijk om een keer na te zitten, om daar wel een wat concretere invulling aan te geven over hoe die alternatieven eruit zien en hoe die kosten-baten er daarvan uitzien. Is dat een optie?

De heer Egas: Wat mij betreft is dat niet een optie. En dat wil ik ook graag toelichten waarom niet. Want ik denk dat we op dit moment onze handen vol hebben om de taakstelling zoals we die van u meegekregen hebben met het budget ervoor, te gaan realiseren. En dat is wat Oscar Helsen ook al aangaf. We moeten gewoon heel veel, niet alleen voor onszelf uitrekenen en bepalen, maar zeker ook met de omgeving meekijken van hoe we deze taakstelling kunnen realiseren. En wat we toen ook aangegeven hebben, is dat we graag nog willen kijken wat we nog meer zouden kunnen doen. Want de vraag werd daarnet ook al gesteld dat die 103% die we nu denken te gaan realiseren, is dat ook een taakstelling die we kunnen blijven realiseren als het langer staat en het misschien wat verslechterd. Maar we weten ook dat we kijken naar extra zuiveringsstappen op de verschillende zuiveringen die weer energie vragen. Dus we zullen echt mogen kijken van, hoe kunnen we dat energieneutraal blijven ... Wat ik wel toe wil zeggen, is dat we u natuurlijk meenemen in alle stappen. Maar om naar alle alternatieven te kijken, alternatieven en welke alternatieven zijn er dan? Als we zonne-energie opwekken en als we windenergie opwekken, dan ga ik er even van uit dat de organisatie ernaar kijkt, wat is de beste leverancier voor de zonnepanelen of voor de windturbines, als we daar zelf voor de keuze voor zouden maken. Maar ik vind het heel erg moeilijk om toe te zeggen dat we alle alternatieven op dit moment op een rij zetten. Want ja, als we allemaal de tijdschriften lezen, dan zijn er nog zat bronnen die iedereen roept, dat kan. Maar hoe realistisch die zijn is altijd moeilijk uit te vinden. Dus ik vindt dat lastig om nog even aan te geven hoor. Maar we moeten naar een optimalisatie daarin. Maar om al die alternatieven iedere keer op een rij te zetten voordat wij één van de stappen die we afgesproken hebben met elkaar te realiseren, vind ik erg lastig.

De heer De Klerk: Dat snap ik compleet, mijnheer Egas. Dat was ook niet degene waar ik naar op zoek was. Ik zou gewoon ... Ik kan hem ook wel omdraaien. Ik ben op zoek naar de onderbouwing dat dit de meest voor ons efficiënte manier is om onze doelen te bereiken. Dat is eigenlijk waar ik naar op zoek ben. Dus is daar wellicht nog in te voorzien? En ik begrijp ook dat dat niet het er niet per se vandaag zal liggen. Maar ik zou wel wat meer onderbouwing daarvan graag willen zien dat dit gewoon de meest efficiënte manier is. Heb ik alle vertrouwen in ook dat de organisatie dit altijd ook doet, maar het zou fijn zijn om dat ook even op papier te zien.

De heer Egas: Daar kunnen we wel op termijn, zeker gaandeweg de projecten, een overzicht van geven. Wat Oscar Helsen al gaf hè voor de Harnaschpolder van, we zien eigenlijk een behoorlijke toename in kosten. Maar gelukkig zien we ook een hoop ... Een grote toename in het Kilowattuur wat we daar geleverd krijgen. Dus zo'n kostenvergelijking kunnen we zeker maken.

De heer De Klerk: Dank u wel.

De voorzitter: Dan stel ik voor dat we deze eerste ronde beëindigen. Dank voor alle vragen. De heer De Haan, ik zie u heel hard wuiven. Uw handje komt heel laat.

De heer De Haan: Dank u wel, voorzitter. Dat klopt. Ik heb ijverig zitten schrijven en ik heb eigenlijk een korte technische vraag. Die groen gas opwekking op Houtrust, die serievergist, ik neem dat dat een echte equivalentberekening is in Terajoules en dat het dus niet een rekenregel is die hiervoor weleens gehanteerd is om te kijken of je energieneutraal bent. Klopt dat?

De heer Helsen: Dit ... Dan moet ik even goed nadenken hoe je nou op ... Dit is wel inderdaad ook elektriciteitsbesparing. Dus ... Want we hebben die warmtepomp, die hebben we dus veel kleiner moeten uitrusten, of hoeven uitrusten. Dus er is maar een heel klein warmtepompje en er is heel veel restwarmte ook nog beschikbaar. Dus feitelijk is er veel minder warmte nodig, en die zouden we eigenlijk met een grote warmtepomp, wat heel veel elektriciteit kost, zouden we die op gaan wekken. Nou, dat hoeven we nu niet te doen. Dus het is eigenlijk elektriciteitsbesparing die wij hebben. En met elektriciteit zit daar een rekenregel in hoe je dat omrekent naar Terajoule. Dus ...

De heer De Haan: Maar begrijp ik dan goed dat wij verder zelf geen groen gas zelf verbruiken?

De heer Helsen: Nee, het groen gas dat zetten we op het gasnet.

De heer De Haan: Oké, ja.

De voorzitter: Oké. Mensen dan zijn we nu wel helemaal rond geweest. Ik wou voorstellen dat we in de tweede ronde dat we beknopte vragen stellen. En dan wil ik kijken of we dat ook beknopt kunnen beantwoorden, dat we een beetje de vaart erin houden. Want anders dan hebben we een lichte agenda met toch nog een lange doorlooptijd, dat zou ik jammer vinden. Dus de oproep om in deze vragenronde beknopte vragen te stellen en dan ook beknopte antwoorden. En dan als eerste wil ik het woord geven aan de heer Van Winden van Ongebouwd.

De heer Van Winden: Even de microfoon naar voren. Dank u wel, voorzitter. Er werd net een vraag gesteld door de VVD over welke alternatieven zijn er nog of hebbe we nog meer? Ik ben recent op bezoek geweest in Noord Holland bij SCW systems. En SCW systems werkt samen met het Noord Hollands Noorderkwartier. En

de zuiveringssystemen daar ... En zij hebben een veelbelovende techniek ontwikkeld die heet superkritisch water vergassen. En dat is een systeem waar je initieel energie in stopt, maar waar je bij extreem hoge temperatuur en druk water in soort vierde modus laat komen. Dus niet vast, niet vloeibaar, niet gasvorming. En dan vallen alle moleculen uit elkaar en daarna kan je daar dus gas uit winnen. En zij doen dit met name om rioolslib te verwerken. Maar je zou dat bijna zeker ook gewoon met rioolwater in de toekomst kunnen doen. Met andere woorden, wij kunnen, als we deze techniek zouden uitwerken, onze hele rioolzuivering op een hele andere manier gaan bekijken. Hebben wij als waterschap hier wel eens naar gekeken? Weten we hiervan? En zijn we daar wel eens op bezoek geweest? Want ik werd eigenlijk bijzonder enthousiast van deze mensen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Lang geleden dat ik daarvan heb gehoord. De heer Helsen, heeft u daar een antwoord op.

De heer Helsen: Jazeker, daar zijn wij ook bij aanwezig geweest. In ieder geval een aantal collega's van mij. Dus wij volgen dat nauwgezet dat superkritisch vergassen. Dus het wel degelijk inderdaad iets wat we in de gaten houden en ook een hele interessante techniek. Het is natuurlijk wel onder hele hoge druk en hoge temperatuur, dus dat is ook wel een beetje spannend om dat in een druk gebied te doen. Maar het is zeker iets wat we in de gaten houden. En mocht zich dat dusdanig ontwikkelen dat dat echt kansrijk is, dan gaan we dan zeker meenemen in onze afweging.

De heer Van Winden: Ja, het is een milieucategorie vijf bedrijvigheid, en daarom zit hij ook in de uithoek van Alkmaar. Maar wij hebben ook een categorie milieu vijf op de Vlaardingse Groote Lucht. Dus in zoverre zou je toch weer mee kunnen doen, om het zo maar te zeggen.

De heer Helsen: Er zijn collega's van ons in ieder geval naartoe geweest ook. Ja, en ik houd het ook in de gaten die techniek.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil doorgaan met gezwinde spoed naar de heer Kiela van de PvdA. De heer Kiela, u heeft het woord.

De heer Kiela: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik mis in de prima presentatie overigens, nog een evaluatiemoment. Stel nou, medio 2023, help we halen het niet. Wat is dan de terugvalscenario? Wat heeft u aan reservecapaciteit in de kast?

De voorzitter: Beknopte vraag. De heer Helsen?

De heer Helsen: Nou ja, dit ... We hebben ... Dat is eigenlijk wat daarnet ook al gezegd is in antwoord op de heer De Klerk. We hebben nu eigenlijk alles geselecteerd wat we voor handen hadden. Dus heel veel andere zaken zien wij op dit moment niet. Wij zullen natuurlijk als we dat zien in 2023 zullen we dat tijdig moeten signaleren. Maar er is niet zomaar in één keer een alternatief. Ja, ik kan nog aan één ding denken, en dat is dat je echt gaat compen... Volledig gaat compenseren door nog meer te gaan investeren in mogelijk een windmolen. Maar dan ben je ... Ja, dan ben je eigenlijk meer geld aan het besteden aan ... Meer geld aan een windmolen, maar die komt er toch al. Dus daar zitten we eigenlijk ook al deels aan met die 750.000 euro.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is een mooi dilemma. De heer Roeten van de ChristenUnie-SGP. De heer Roeten, u heeft het woord. Even unmuten graag.

De heer Roeten: Ik klikte net verkeerd, sorry. Maar, sorry ... Bedankt voor de presentatie, voor de antwoorden ook op de vragen die gesteld zijn. Ik had nog een kleine korte vraag eigenlijk. Delfland energieneutraal in 2025. In hoeverre raakt dat ook aan die regionale energiestrategie? In hoeverre zitten daar stimulansen in om, ja, nog meer te doen zeg maar. Ik vroeg me even af, zitten daar raakvlakken in of zijn dat twee aparte dingen? Dank u wel.

De heer Helsen: Nou, het is deDelfland energieneutraal is een sectorale afspraak die wij hebben gemaakt in eerste instantie als waterschappen onderling in de commissie. Maar wij hebben deze ook ingebracht in de Regionale Energie Strategie. Dus in de RES 1.0 hebben wij ook een toezegging gedaan dat wij energieneutraal willen worden. En daarbij hebben we bijvoorbeeld ook aangegeven dat we heel graag willen meewerken aan bijvoorbeeld de warmte uitnutten uit ons effluent. En bijvoorbeeld ook kansen vanuit, ja, warmte uit watergangen om die te gaan benutten. Dus, ja, er zijn wel degelijk raakvlakken inderdaad met de Regionale Energie Strategie.

De voorzitter: Dank u wel. En dan zie ik nog één handje, en dat is het handje van de heer Van der Ree van 50PLUS. U heeft het woord.

De heer Van der Ree: Ja. Dank u wel, voorzitter. Ik wil alleen vragen of ik op een later tijdstip antwoord krijg op mijn vraag of het systeem van de zonnepanelen op het hoogheemraadhuis of dat inderdaad op wisselstroom is omgezet. Want als het niet gebeurd is, vind ik dat we daar een geweldig risico lopen voor brand, en dat moeten we niet hebben. Dus ik hoop dat ik daar antwoord op krijg, maar dat mag ook op een later tijdstip. Dank u wel.¹

De voorzitter: Dank u. Wie mag ik aankijken voor het antwoord op deze vraag?

De heer Helsen: Nou ik zal dat navragen bij de projectmanager.

De voorzitter: Ja, fijn. En dan krijgen we het hier even ... Laten we dit even als een toezegging noteren dat we dan op die manier erop terugkomen dat deze vraag nog bij de toezeggingen en zo wordt beantwoord. Dank u wel. Dan zijn we eigenlijk aan het eind van deze tweede ronde. Ik zie nog een handje van de heer Egas. U heeft dan het woord.

De heer Egas: Ja, dank u wel. Ik zal het heel kort houden, mijnheer de voorzitter. Ik wil nog even op een paar dingen reageren. Het superkritisch vergassen, zoals de heer Van Winden ook aangaf, is ook steeds onderwerp in de GR slib. Hollands Noorderkwartier is daarbij betrokken, en het is ook één van de redenen dat wij bijvoorbeeld voor de slibdrooginstallatie in Alkmaar die gerealiseerd gaat worden, een veel kortere afschrijvingstermijn hebben gehanteerd, omdat we dan hopen dat over een jaar of tien we wellicht wat zouden kunnen gaan doen met superkritisch vergassen. De terugval waar mijnheer Kiela ook om vraagt. Ja, we zijn dus constant aan het kijken van, wat is realiseerbaar en welke alternatieven komen er voor in het traject tot 2025. Dus het heeft wel degelijk onze aandacht om daarnaar te blijven kijken. En de koppeling tussen de RES en energieneutraal van Delfland. Ik denk dat dat wel gekoppeld is aan elkaar. Maar met name binnen de RES kijken we ook welke andere mogelijkheden er zijn. En Oscar gaf dat terecht al aan, dat is aquathermie waar we naar kijken. En dat is ook het mogelijk maken van andere projecten op terreinen waar wij een stuk zeggenschap over hebben. Denk daar bijvoorbeeld aan het plaatsen van zonnepanelen of windmolens op dijken en dat soort dingen. Het gaat wat verder dan onze eigen energieneutraliteit. Maar dat is echt met de

¹ Antwoord: Per paneel is 1 omvormer geïnstalleerd, waardoor risico op brand geminimaliseerd wordt.

gemeente en de provincie, meedenken met elkaar, hoe kunnen we alles realiseren? Dus dat gaat een stapje verder. Voor zover nog even mijn toevoeging, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel daarvoor. En dan kijk ik even rond of er nog prangende vragen zijn? Maar dat lijkt mee te vallen. Dan zie ik in dat in de chat toch nog wel één interessante vraag min of meer beantwoord is. Maar de chat die maken geen deel uit van de handelingen van deze commissie. Dus eigenlijk wil ik voorstellen dat ik even voorlees wat vraag en antwoord daarin zijn, en dat gaat over het treasurystatuut, zodat dat ook vastgelegd is. Daar hadden we natuurlijk even een vraag over volgens mij van de heer Verhage van Gebouwd, of het financieren van de windmolens. En vanuit de ambtelijke organisatie wordt gemeld at het treasurystatuut zegt dat het verstrekken van geldleningen alleen toegestaan is voor de uitoefening van een publieke taak, en dus niet voor het behalen van een financieel rendement. En even later dan nog de toevoeging dat publieke belangen ook behartigd kunnen worden door andere rechtsvormen. En ik denk dat die twee antwoorden samen een inzicht geven in de werking en de doorwerking van het treasurystatuut. En ...

De heer Verhage: Voorzitter, bij interruptie.

De voorzitter: Statuut. De heer Verhage.

De heer Verhage: Ja. Dank u, voorzitter. Goed dat u het nog even memoreert. Ik heb de discussie verder even voortgezet met de heer Brandt bilateraal. Want het is maar een optie en het is misschien te detaillistisch om het nu te behandelen. Maar de discussie zetten we nog even voort om uit te zoeken of het past binnen het statuut, mocht er sprake zijn van een dergelijke lening.

De voorzitter: Dan laten we dit even dan ook vasthouden als een toezegging. En dan weet ik even niet wie dit toezegt. De heer Egas zegt het toe dat ...

De heer Egas: Nee, nee, nee, voorzitter. Ik wil dit niet noteren als een toezegging. Wij hebben eerder aangegeven dat op het moment dat wij hiermee verder gaan en dat er duidelijkheid is hoe wij kunnen participeren in de windmolen op het Oeverbos, dat we dan met een voorstel naar u toekomen. Dus van mij hoeft dat niet als een toelichting op deze vergadering genoteerd te worden. We komen daar überhaupt op terug, dat is überhaupt de afspraak als we naar die investering toegaan.

De voorzitter: Oké, dan houden wij dit hier gewoon onderling vast als een aandachtspunt. Ik weet zeker dat we dit niet vergeten. En met een volgend voorstel zal het zeker aan de orde komen en het is duidelijk dat wij goed geïnformeerd willen worden over dit punt. Mensen, het belangrijkste punt van deze vergadering ... Of belangrijkste, dat weet ik eigenlijk helemaal niet. Maar de hoofdmoot van deze vergadering is nu gepasseerd. Het is een paar minuten voor 21:00 uur. Misschien is het goed om een kleine pauze in te lassen en dan om 21:00 uur weer door te gaan. Ik zie wat duimpjes verschijnen, fysiek en digitaal. Dus dan stel ik voor deze vergadering heel even te schorsen en klokslag 21:00 uur, zoals u van mij gewend bent, weer door te gaan. Tot zo meteen.

Schorsing

5.B Besprekstukken

5.H Hamerstukken

6. Ingekomen stukken

De voorzitter: Goed mensen, hier in Delft heeft de klok negen keer geslagen, dus het zal 21:00 uur zijn. Laten we doorgaan met de tweede helft van deze vergadering. En op de agenda staan nog een aantal ingekomen stukken waarover vragen zijn gesteld.

6.01 Schriftelijke vragen aan PvdA over governance PPS en Groote Lucht

De voorzitter: En als eerste aan de orde zijn de schriftelijke vragen van de PvdA over de governance PPS en de Groote Lucht. Mevrouw Van Hijckama-Vlieg, wilt u daar misschien nog een inleidende opmerking over maken?

Mevrouw Van Hijckama-Vlieg: De heer Kiela zal hier het woord over voeren.

De voorzitter: Oh, excuus. De heer Kiela.

De heer Kiela: Dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, de heer Simon duidde er net al op, er zijn nog geen antwoorden van het college, maar wilden toch even gebruik maken van het moment om goed te duiden dat voor ons de koers naar een eventuele PPS-constructie bij De Groote Lucht nog niet is gelopen. Wij achten die discussie nog helemaal open. We moeten heel goed nadenken over welke constructie we hier wenselijk zouden vinden en ook rekening houden met de evaluatie van PPS-constructies in andere projecten die geweest zijn. En wij hebben daar ook vragen over gesteld in het recente verleden, maar nog geen antwoorden op gekregen. Dus wij achten het nuttig om hier in deze commissie, vooruitlopend op de volgende commissie waar we over De Groote Lucht verder gaan praten, alvast dit schot voor de boeg te geven.

De voorzitter: Dank u wel. En dan weet ik wel zeker dat de heer Egas het antwoord geeft.

De heer Egas: Dat heeft u helemaal goed, voorzitter. Nee, het is ons nog niet gelukt om de schriftelijke vragen die gesteld waren voor deze commissie te beantwoorden. Dat is ook niet zo gek, want ze waren redelijk kort van tevoren natuurlijk ook gesteld. Dus wij gaan dat netjes via het vastgestelde traject daarvoor doen, en die antwoorden krijgt u. Ik wil wel al een paar opmerkingen op voorhand maken. Wij hebben in ieder geval in de beantwoording staan dat wij de jaarrapportage van de PPS-constructie, zoals we die altijd doen, nog dit jaar aan u zullen doen toekomen. Dat is de rapportage zoals we die in het verleden ook weleens gepresenteerd hebben. En toen bij een bijeenkomst nog op Harnaschpolder. En dat is een rapportage die we eigenlijk jaarlijks doen, alleen die hebben we steeds voor ons uit geschoven, omdat we dat zo graag wilden combineren met een rondleiding op de Houtrust. We gaan het nu echt van elkaar los knippen. Dus u krijgt die presentatie begin volgend jaar. En dan zullen we ook stilstaan, zoals de vraag door mevrouw Van Hijckama-Vlieg eerder gesteld is van, kunnen we nog eens een keer terugkoppelen alle changes die er geweest zijn. Die nemen we dan ook gelijk in die presentatie mee. Dus dat is in ieder geval wat we aan kunnen geven en de vragen verder beantwoorden wij op schriftelijke wijze.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even rond. Maar dan geloof ik dat we het nu even hierbij kunnen laten.

6.02 Beantwoording schriftelijke vragen PvdA bouwplan Hellingweg/Houtrustweg te Scheveningen

De voorzitter: Dan zijn er een tweetal vragen die allebei gaan over bouwprojecten in Scheveningen. Dat zijn 6.02 en 6.03. En allebei zijn aan de orde gesteld door PvdA en de Algemene Waterschapspartij. Mevrouw Hijlckama-Vlieg, of wie wil hier een het woord over voeren als eerste? Mevrouw Van Hijlckama-Vlieg, nu had ik het wel goed.

Mevrouw Van Hijlckama-Vlieg: Het is een beetje gissen voor deze voorzitter. En dat is maar goed ook, want het moet een hele objectieve voorzitter zijn natuurlijk. Oké, 6.02. Dat gaat over Hellingweg/Houtrustweg. Dank voor de antwoorden in ieder geval. Maar we hebben toch behoefte om daar nog even op door te vragen. En dat heeft te maken met de actualiteit van de ontwikkeling van het klimaat en de zeespiegel aan de ene kant en het feit dat de ontwikkeling van projecten, zoals het onderhavige, doorgaans heel veel jaren vergt en dus ook ver in de toekomst reikt. En dan is de vraag of de beleidsregels die betrekking hebben op projecten, worden ingehaald door de werkelijkheid van het klimaat. Dus in dit geval bent u niet gehouden aan de bestaande bestuurlijke afspraken met de gemeente. Op dat punt is er dus geen risico op afwijken van bestuurlijke consistentie. U heeft uw handen vrij. Niet op de toets aan de beleidsregel medegebruik zeewering. En dan is de vraag of die niet aan herijking toe is, gezien het klimaat en de ontwikkeling van de basiskustlijn. Dat is één. Een tweede is dat u in de beantwoording eigenlijk niet bent ingegaan op onze vraag of de vrij gekomen grond in dit geval in de directe omgeving is verwerkt. Als dat zo is, dan hebben we toch een vervolgvraag. Namelijk, hoe en wie ... Hoe controleren we dat? We? Maar wie doet het vooral ook? En gaat dat op basis van een objectieve meting? Doen we dat zelf? En hoe verifiëren we dat zelf? Dat is vraag twee. En dan zit er nog een derde element in waar we het nu even over willen hebben, en dat is de volgorde watervergunning, omgevingsvergunning. In dit geval watervergunning en instemming met de afwijking van het bestemmingsplan door de gemeente. Ik begrijp uit uw antwoord dat de watervergunning aan de voorkant heeft gezeten. Is dat zo? Heeft Delfland eerst een watervergunning verleend alvorens de gemeente heeft ingestemd? Dus als dat zo is, is dat gebruikelijk bij particulier initiatief. Want u verwijst ernaar dat naar de tunnel, die particulier is. Of die juist niet particulier is en dit wel. En is dat dus gebruikelijk en ligt de volgorde anders als de gemeente het initiatief neemt? Dus gaat u bij de gemeente wel pas achteraf een watervergunning verlenen en bij particulier initiatief op voorhand. Dat was het. Ik hoop dat ik duidelijk ben geweest.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik vervolgens het woord geven aan de AWP. Die had ook dit punt geagendeerd.

De heer De Haan: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben een korte vraag, en misschien is die wellicht wel eerder gesteld. Maar ik zal hem inleiden. In de beantwoording wordt verwezen naar afspraken in de Zilveren driehoek. In het afsprakenkader zilveren driehoek staat: als gevolg van de noordelijk gelegen kunstversterking, de zwakke schakel Scheveningen, is de basiskustlijn daar zeewaarts verlegd om de nieuwe kering te onderhouden. Om de basiskustlijn natuurlijk te laten verlopen, is deze net ten zuiden van deze nieuwe kering ook zeewaarts verlegd. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 2018, einde citaat. De vraag is, wat zijn de consequenties van het verleggen van de kering?

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Ouwendijk, onze hoogheemraad, voor de beantwoording.

De heer Ouwendijk: Ja. Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Dank u wel, vragenstellers. Ja, dat zijn vragen die zijn wat mij betreft belangrijk technisch van inhoud. Daar zal ik deels het antwoord op schuldig moeten blijven.

Het is in algemene zin wel zo met betrekking tot het verstrekken van de watervergunning dat die zelfstandig wordt aangevraagd door de aanvrager, en die wordt in die zin ook op zelfstandige wijze wordt die getoetst en beoordeeld en verstrekt. Dat kan aan het begin van het traject zijn, dat kan verderop in het traject zijn. Eigenlijk op het moment dat die particulier die vergunning aanvraagt. Dan ... Ja, misschien moet ik ze even achterstevoren langs lopen. De consequentie voor de verlegging die zal ik schuldig moeten blijven. Het lijkt mij dat dat ten aanzien van de toetsing in eerste instantie daaraan zal moeten voldoen. Maar dan spreek ik een beetje voor mijn beurt. Dus die houd ik even bij me. Met betrekking tot grond. Anders dan zand, begrijp uit de gestelde vraag. Voor zand is het vrij eenvoudig, dat moet zo dicht mogelijk bij het kustfundament weer terug verwerkt worden. Hoe dat bij grond zit, ik heb geen idee. Ik zal dat soort technische vragen meenemen. En met betrekking tot de herijking. Ja, daar heb ik in een eerdere instantie al eens op gereageerd, mijnheer de voorzitter, ook op een vraag van, ik meen ook van mevrouw Hijlckama-Vlieg. En ik heb op dat moment gezegd van, ja, wij hebben ons wat dat betreft, met het afgeven van vergunningen, natuurlijk te houden aan ons eigen beleid. En dat is gebaseerd op de door het Rijk wettelijk vastgelegde normering. En dat betekent dat die kering voor de komende vijftig jaar moet voldoen. Maar we kijken natuurlijk wel iets verder dan onze neus lang is in dit geval. En we kijken ook naar de waterveiligheid voor de komende tweehonderd jaar. We sorteren als Delfland voor op een langere en toekomstgerichte veiligheid van de zeewering. Dus we kijken, ondanks dat we dat niet hoeven te doen en dat het ook geen toetsregel is, kijken we wel verder om ook te zorgen dat we de zaken wat dat betreft niet op slot zetten. We weten dat de normen die gehanteerd worden, dat die natuurlijk altijd in zekere mate een historische grond hebben. En we proberen voor ons zelf rekening te houden met wijzigingen die verderop in de toekomst liggen. Dan even met betrekking tot de eerste vraag van mevrouw Hijlckama-Vlieg, mijnheer de voorzitter. En dan blijf ik het antwoord met betrekking tot de grondverwerking en het antwoord op de vraag van AWP, die blijf ik schuldig. En daarvan zal ik zorgen dat die in de memo alsnog beantwoord worden.

De voorzitter: Heel fijn. Fijn dat de ... Ik zie ook duimpjes omhoog gaan. Heel mooi dat dat gebeurt. Dan kijk ik nog even rond of er nog een nadere vraag is. Maar dat lijkt op dit moment niet het geval.

6.03 Beantwoording schriftelijke vragen PvdA over parkeergarage in dubbelbestemming waterstaat waterkering, Noordelijk Havenhoofd Scheveningen

De voorzitter: Dan ga ik door naar 6.03, dat was wederom Scheveningen, maar dan bij het Noordelijk Havenhoofd. Zal ik deze keer als eerste het woord geven aan de AWP.

De heer De Haan: Dank u wel, voorzitter. Er zijn een aantal vragen, ook daar een inleiding bij. Bij vraag 1 wordt aangegeven dat de duinregel geen onderdeel van de vermeende waterkering is, omdat die achter de haven langs loopt. Voor het vijftigjarig scenario is sprake van een zeewaartse verplaatsing van het afslagpunt. Vraag. Is hierbij rekening gehouden met de meest recente IPCC en KNMI inzichten? En dan verder, er is ooit gesproken over een zeewering voor de haven langs. Wat zijn de huidige inzichten? Dat is de tweede vraag. En dan weer verder. De gemeente Den Haag heeft in het havenconvenant Scheveningen het volgende vastgesteld. Ik citeer:

In de convenant spreken we af in gezamenlijkheid een aantal onderzoeken te doen om meer haven gebonden activiteiten mogelijk te maken. Zo starten we in '21 een onderzoek naar verschillende toekomstscenario's voor de haven, waarbij ook de toekomstige ontwikkelingen van de zeewering en de mogelijkheid om de zeewering richting zee te verplaatsen een rol spelen. Notitie in de commissie ruimte van de gemeente Den Haag, december '20.

Einde citaat. Informatieve vraag. Wat zijn de plannen? Is dit opgenomen in de planning van het hoogwaterbeheerplan en de planning van het MIRT. Dan het laatste stukje. Dit is ook belangrijk, omdat bij vraag twee wordt geantwoord dat bij de beoordeling de toekomstige uitbreiding van de waterkering meegenomen is. Bij vraag vijf wordt verwezen naar het huidige beoordelingsinstrumentarium. Dit wordt herzien in het programma BIO 2023. En BIO staat voor beoordelings- en ontwerpinstrumentarium, dat IenW samen met de waterbeheerders RWS en de waterschappen uitvoert. De laatste vraag. Past deze ontwikkeling ook in het nieuwe beoordelingsinstrumentarium? Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel voor deze vragen. Dan mevrouw Van Hijckama-Vlieg.

Mevrouw Hijckama-Vlieg: Ja, ik heb een jonge pup in huis en die piept op dit moment. Die is het er niet mee eens allemaal. Maar ik denk dat het u niet stoort en dat u mij gewoon wel goed kunt verstaan. Maar als dat niet zo is, bij voorbaat excuus. Hij is nog heel klein en heel jong en hij heeft niet in de gaten wat hier allemaal gebeurt.

De voorzitter: Maar nu blijft u hangen. Het beeld dan.

De heer Ouwendijk: Ik denk dat hij een draadje doorgebeten heeft.

Mevrouw Hijckama-Vlieg: Ook voor de ...

De heer Ouwendijk: Zal ik vast voortgaan met de beantwoording van de vragen?

De voorzitter: Ja, maar mevrouw Hijckama-Vlieg, bent u er weer? Want uw vraag zelf hebben we niet gehoord.

Mevrouw Hijckama-Vlieg: Verstaat u mij?

De voorzitter: Jazeker. Nu wel, maar u viel even weg.

Mevrouw Hijckama-Vlieg: Oké.

De voorzitter: Dus uw vraag is?

Mevrouw Hijckama-Vlieg: Ik bedank voor de antwoorden, want die hebben we gekregen, die staan hierin. Daar reageer ik op. En ik wou even zeggen dat die heel helder zijn, en ook zeer verhelderend voor de buitenwacht. Dat is belangrijk om dat te noteren. Zeker omdat dat recente IPCC rapport en Klimaat21 nogal het nodige oproept. Want we willen dus dat er geen watervrees gaat ontstaan voor de continuïteit van de investering in dit gebied. Dat is een zorgpunt. En in die zin wil ik u dus een compliment maken. Ik denk dat dat ook wel eens mag hè, voor deze beantwoording. En we willen deze gelegenheid gebruiken om ook onze intentie met dit soort vragen te verduidelijken. Ze zijn bedoeld om u scherp te houden, uiteraard. Maar ook vooral om het publieke karakter van de antwoorden te benutten, zodat er meer begrip gaat ontstaan voor de rol- en taakopvatting van het waterschap, en daarmee ook maatschappelijk draagvlak kan worden gebouwd. Het is dus ook een PR-middel dit soort vragen en antwoorden. Ik hoop dat u dat ook zo ziet. Ik heb eigenlijk alleen nog maar een gerelateerde opmerking te maken. U beperkt in uw antwoord uw rol door erop te wijzen dat Delfland geen verantwoordelijkheid heeft voor het waarborgen van de veiligheid in buitendijks gebied. Maar als de nood aan de man is, dan heeft Delfland wel een taak om calamiteiten te bestrijden. Bijvoorbeeld buitendijkse wegen af te sluiten. En in dat geval zou het goed geweest zijn als er iets in de tekst zou kunnen

worden opgenomen over de verwachting die dan gekoesterd mag worden over dit soort risico's. Dat is mijn opmerking.

De voorzitter: Dank u wel. Meer een opmerking dan een vraag. Een kleine vraag. De heer Ouwendijk.

Mevrouw Hijlckama-Vlieg: En een compliment voor de antwoorden.

De voorzitter: Kijk. Ik zie ook instemmend geknik hier en daar. Mijnheer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ja, blij om dat laatste natuurlijk te horen. En niet alleen het compliment, maar ook dat de vragen gesteld worden om ons scherp te houden. Dat hebben wij maar graag. En ik ben er dan ook van overtuigd dat het stellen van vragen, en met name in het openbare debat, zoals wij dat hebben, dat dat een goed middel is om van alle kanten aan te geven dat de veiligheid, en ook op lange termijn, een serieuze zaak is en door ons ook serieus wordt genomen. De opmerkingen ten aanzien van de verwachting die men mag hebben over risico's die niet direct zeg maar onder Delfland zouden moeten vallen. Die zal ik ter harte nemen en daar zullen we ook goede nota van nemen. Dank daarvoor. Dan de vragen van de heer De Haan. Zijn eerste vraag, zijn de nieuwste KNMI inzichten daarin verwerkt? Het antwoord is nee hè. Dat IPCC-rapport, ik heb dat in een eerdere WVK al aangegeven, die zijn nog vrij vers. Ze zijn ... Daaruit spreekt een zekere urgentie. En die urgentie die voelen wij ook. Maar dat betekent niet dat ze dan de andere dag in de normen verwerkt staan. Daar gaat een hele cyclus aan vooraf. En ik geef ten aanzien van die normen, als men mij daarnaar vraagt, ook wel aan van, ja, wacht even, wij hebben nu een norm die ziet op 2100. En wij hebben afgesproken in het hoogwaterbeschermingsprogramma dat we daar in 2050 al aan voldoen. Dus daar zit al een zekere marge in. En ik denk dat dat nu wel vrij snel, als het KNMI met haar klimaatscenario's, hoe heet dat, als die gepubliceerd worden, dat de normen dan aangepast worden en dat de cyclus van zes jaar op gang komt, en dan komt er iets anders uit. En dat zal wellicht op middellange termijn en zeker op lange termijn een verschil maken. Maar daar zullen we dan op dat moment mee moeten handelen. Dat even als eerste en als antwoord op de eerste vraag van de heer De Haan. Dan met betrekking tot het zeewaarts verleggen van de kering. Zijn daar plannen voor? Nee, daar zijn geen plannen voor. We zijn in gesprek met de gemeente Den Haag over een aantal ontwikkelingen in dat gebied. Dat is ambtelijk overleg, en daarin komen deze zaken ook aan de orde. Dus dat verklaart voor mij ook wel dat ze in de commissie in Den Haag aan de orde komen. Dan daarop aansluitend de vraag van de heer De Haan, is die zeewaartse verplaatsing van die '...' opgenomen in het hoogwaterbeschermingsprogramma? Nee, dat is hij niet. Want hij is in die zin is hij niet voldoende concreet. Dus dat is met betrekking tot het hoogwaterbeschermingsprogramma. En dan de vraag met betrekking tot de beoordeling. Nee, er wordt getoetst met het huidige instrumentarium, het huidige wettelijke weersinstrumentarium. Sorry, het wettelijk beoordelingsinstrumentarium. En dus niet met ... Want ik denk dat dat ... Maar dat moet mijnheer De Haan dan nog maar even bevestigen, dat hij hiermee refereert aan de eerste vraag die hij stelde. Dus hier zitten geen invloeden in van het laatste IPCC-rapport en de klimaatvoorsichtblik die het KNMI vorige week heeft afgegeven. Ik denk, mijnheer de voorzitter, dat ik hiermee ook de vragen van de heer De Haan heb beantwoord. Maar ik hoor het graag als dat anders is.

De voorzitter: Dan kijk ik even non-verbaal naar de heer De Haan. Maar ik zie een duimpje omhoog gaan, dus ik denk dat u aan zijn verwachting heeft voldaan. Heel mooi.

*6.04 Brief van de fractie PvdA aan Hoogheemraad Ouwendijk en VV inz Europese Richtlijn
Overstromingsrisico's dd 26-08-21*

De voorzitter: Dan hebben we nog een tweetal punten op de lijst staan, en dat is nog een brief van PvdA aan de hoogheemraad Ouwendijk inzake de Europese richtlijn overstromingsrisico's. En die is op verzoek van de PvdA en de AWP nog geplaatst. Mevrouw Van Hijckama-Vlieg, wilt u daar het woord over?

Mevrouw Van Hijckama-Vlieg: Ja, we hebben het in de vorige keer in de commissie het er al over gehad. Toen heeft de hoogheemraad toegezegd dat hij erover na ging denken hoe een eventuele bredere discussie over dit onderwerp zou kunnen worden vormgegeven. Wij hebben hem toch weer opnieuw willen agenderen, omdat we graag een concreet plan zouden zien. De commissie heeft destijds ingestemd met een dergelijke bredere discussie. Dus mijn vraag is van, is er iets concreets op basis waarvan u zou kunnen zeggen, nou we gaan dit zo en zo doen. En of het ook breder kan zijn dan de VV. Bijvoorbeeld een symposium in de regio waar ook gemeenten aan kunnen meedoen bijvoorbeeld. Wij denken dat het heel zinnige informatieoverdracht is waar gemeenten veel baat bij kunnen hebben met hun vooruitzichten in verband met de omgevingsvisies en de omgevingsverordeningen. Dus het is een beetje een herhaling, maar ik heb hem toch nog even willen agenderen.

De voorzitter: Dank u wel. Eigenlijk het draadje oppakken van de vorige vergadering. De heer De Haan van de AWP. Tenminste, ik neem aan dat u hierover ook nog een nadere vraag had?

De heer De Haan: Dank u wel, voorzitter. Het is ... De vraag die ik wilde stellen is eigenlijk al hiervoor al beantwoord door de heer Ouwendijk. Dus dat was het.

De voorzitter: Akkoord. Dan de heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ja. Dank u wel, mijnheer de voorzitter. En ook dank aan mevrouw Hijckama voor het zichtbaar maken van het haakje, als ik het zo even mag omschrijven. Ik heb inderdaad in de vorige WVK aangegeven dat ik het graag nog een kop terug zou komen. Het is een wat ongewone figuur dat wij ... Of dat een hoogheemraad een brief ontvangt van een AB. Maar ik denk dat ik wel kan zeggen dat wij elkaar wat dat betreft heel goed ontstaan. Ik heb intern overlegd van, ja, hoe gaan we dat nou doen? We hebben nog niet zo gek lang geleden in juni hebben we met betrekking tot ontwikkelingen en risico's langs de kust hebben we een informatieve VV georganiseerd. Inmiddels zijn er ook in de buitenwereld weer een aantal zaken gebeurd. En los overigens van de ROR. Maar die ontwikkelingen, ja, die zijn ... Die hebben een zekere mate van urgentie. En ik denk ook dat het belangrijk is dat de buitenwereld zich ook heel goed realiseert dat overheden en met name het eigen hoogheemraadschap waar je dan inwoner voor bent, dat die zich met de urgentie van deze zaken, dat die zich betrokken voelt. Dat die de urgentie van deze zaken ook erkent en dat ook uitstraalt, en duidelijk aan bewoners en aan inwoners laten weten dat ze in dit gebied wat dat betreft in ieder geval op hun wenken bediend kunnen worden. En hoe zou je dat dan kunnen doen? Nou, we hebben voor het volgend jaar hebben we de kustnota. De langetermijnvisie kust hebben we op de planning staan. Wellicht is het een idee om aan de vooravond daarvan, of op het moment dat daar een concept van gereed is rondom die visie, samen met de andere overheden die er in dat gebied bij betrokken zijn, en dan denk je natuurlijk met name aan gemeenten. Ja, een congres, een symposium, een overleg. Maar in ieder geval daar rondom een evenement te organiseren waarbij iedereen ook goed de indruk krijgt met welke urgentie dat het waterschap naar deze ontwikkelingen kijkt en wat zij daar ook op langere en middellang en langere termijn als oplossingen ziet voor het gebied van Delfland. En ik denk dat zo'n ... En in welke vorm dat dan precies gegoten moet worden, daar moeten we dan nog maar eens even over nadenken. Maar dus de koppeling aan de langetermijnvisie kust in

combinatie met een publiek slash bestuurlijk evenement. Ik denk dat dat wel recht doet aan de belangrijkheid van de zaken waar wij mee bezig zijn. En ik verwacht eigenlijk, mijnheer de voorzitter, dat dat ook wel een beetje beantwoord aan de vraag die gesteld is door mevrouw Van Hijckama-Vlieg. Maar dat hoor ik graag van u van haar.

De voorzitter: Nou dan stel ik die vraag aan haar of ze daar even op kan reageren. Maar dan wel even met unmuten. Je bent nu gemute.

Mevrouw Van Hijckama-Vlieg: Ik was te snel. Nu ben ik unmute. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we een beetje naar buiten treden, want ... En dat de discussie dus iets meer wordt dan, pardon, er zijn normen van rijkswege en daar doen we het mee. Of daar zijn afspraken in het verleden en daar doen we het mee. Want er is gewoon veel in beweging. En ik denk dat het ontzettend goed zou zijn als Delfland zijn gezicht liet zien. Want het gaat natuurlijk ook erom dat andere waterschappen ook min of meer vergelijkbare bewegingen zouden moeten maken. Ik kan me voorstellen dat daar ook een zekere mate van afstemming gewenst is als we een dergelijk initiatief nemen. Misschien is het ingewikkeld, misschien kost het veel energie en tijd. En misschien hebben we die capaciteit op dit moment ter nauwer nood. Maar ik denk toch dat het heel belangrijk is om te doen. Gewoon als bestuurlijke positie bepaler en iets te markeren in de tijd. En ook weer te gebruiken als een PR-manier voor wat het waterschap doet en wat het waterschap waard is. Dat wou ik er even ... Dus ik ben blij met de toezegging.

De voorzitter: Dank u wel. Dat ... Vooral, ja, fijn.

De heer Hofman: Voorzitter?

De voorzitter: Dan zie ik nog een tweetal handjes, en dat kan een tweede ronde, van de heer De Haan en de heer Hofman. Ik verzoek u wel even kort te reageren. De heer De Haan.

De heer De Haan: Dank u wel, voorzitter. Nou daar kunnen wij ons volledig bij aansluiten bij de woorden van mevrouw Hijckama-Vlieg. Dat was het.

De voorzitter: Dat was inderdaad heel kort. Dank u wel. De heer Hofman van ChristenUnie-SGP.

De heer Hofman: Dank u wel, voorzitter. Ik wil in dit verband nog attenderen op het provinciaal overleggaan kust, waar alle gemeenten, kustgemeenten, in vertegenwoordigd zijn. Misschien is het ook goed in dat gremium ook een bredere kustvisie eventueel uit te werken. En daarnaast is er nog een commissie ROR bij het ministerie. En misschien is het ook goed om de leden van die commissie ook te betrekken bij een dergelijk symposium.

De voorzitter: Dank u wel. En ik meen dat in de brief van de PvdA die commissie ROR ook met name werd genoemd, dus die zal zeker niet worden vergeten.

6.05 Variantenanalyse Sluis Berkelse Zweth

De voorzitter: Dan stel ik voor om door te gaan naar het laatste punt op deze agenda, en dat is de variantenanalyse van de Sluis Berkelse Zweth. Daar heeft de hoogheemraad een vorige vergadering even inventariserend gekeken naar van ... Gezocht naar de toekomstscenario's en die liggen er nu. En er zijn ... Ik weet nu dat de Partij van de Arbeid, ChristenUnie-SGP en de AWP dit stuk wilden agenderen. En ik zie ook meteen een handje van de heer Hofman, of ik zie hem nog. Maar u heeft het woord, de heer Hofman.

De heer Hofman: Het woord zal de heer Roeten voeren. Maar ik moet handje nog even laten zakken.

De voorzitter: Ja, dan moet u toch echt wel het handje even laten zakken. De heer Roeten, u heeft het woord.

De heer Roeten: Ik sta goed gemute? Volgens mij goed zo.

De voorzitter: Ja hoor, we horen u.

De heer Roeten: Dank u wel, voorzitter. Ja, voor ons ook een belangrijk dossier, om het maar even zo te zeggen. Rijksmonument Sluis Berkelse Zweth, zoals het op de agenda staat. Het gaat om een schetsontwerp. Allereerst onze complimenten voor de stukken die zijn bijgevoegd deze keer. Dat zijn veertig pagina's over een, ja, toch wel mooi, ja, monument. Of moet ik zeggen, mooi bouwwerk in een mooie omgeving. En het verdient aandacht om daar wat over te zeggen, denken wij. Dus complimenten voor de stukken die zijn bijgevoegd. Onze fractie zet zich in voor het behoud van erfgoed en erfgoedwaarden in het algemeen. En specifiek geldt dat ook in dit geval, zoals ik net al gezegd heb, voor de Zweth Sluis in het bijzonder. En niet onvermeld willen we ook laten dat Delfland daar een duit in het zakje doet, om het maar even zo te zeggen. Gelukkig zien we ook in het overzicht terugkomen dat er andere stakeholders zijn die bijzondere interesse hebben voor dit sluizencomplex. Het is op zich niet zo heel groot. Maar goed, in zo'n omgeving, en de sluizen op zich en de sluiswachterswoning die ernaast ligt, is het best wel een interessant object waar de nodige aandacht eruit moet gaan, vinden wij. De stakeholders zijn bijvoorbeeld de historische vereniging Berkel-Pijnacker of Berkel Rodenrijs en gemeente Lansingerland. Dat zijn wel de belangrijkste spelers denken wij in dit spel. En vanuit historische vereniging Berkel en Rodenrijs zijn allerlei ideeën aangedragen. En ik denk dat ook de mensen die daar dichtbij zitten, en dat zijn er een aantal in onze VV volgens mij, die weten ook van de plannen om de sluis te gaan gebruiken voor vaartochten in de omgeving en dergelijke. Maar goed, nu loop ik een beetje op de muziek vooruit denk ik. We willen even wat vragen stellen met uw goedvinden, voorzitter, in een soort van ...

De voorzitter: Daarom bent u hier, ja.

De heer Roeten: Om in een soort van beeldvormende sessie zeg maar. We nemen aan dat het nog verder in het proces komt en nog een keer weer langs komt in onze commissie. Wat voorligt, zijn een tweetal varianten die naar voren zijn geschoven. Er zijn er vijf onderzocht, en nu zijn een A en B variant voor voren geschoven. En daarin is gekozen voor een voorkeursvariant 1 en 5. En 1 gaat over een uitgebreide restauratie, zoals we hebben kunnen lezen. En 5. Bij 5 is gekozen voor het restaureren. En dat brengt ons eigenlijk bij een eerste vraag. Wat is nou het verschil tussen een uitgebreid restaureren en wat minder uitgebreid. Waar zitten de verschillen? Dus al lezend komen er wat vragen naar voren. Het verschil tussen restaureren en uitgebreid restaureren. En we willen ook graag weten va, hoe is daarnaar gekeken en welke rapporten zijn daarbij gehanteerd of liggen daaraan ten grondslag. Want als je zoiets zegt dan heb je daar natuurlijk uitgebreid naar gekeken en heb je ook gezegd van, joh, dit zijn de uitgangspunten en dat is onderzocht, enzovoorts. Dus we zijn benieuwd van, wat zijn de onderliggende stukken om te kunnen spreken van restaureren en uitgebreid restaureren. En ook een aanvullende vraag is even van, zijn die plannen al misschien goedgekeurd door de deskundigen die daarnaar hebben gekeken, zoals een erfgoedcommissie misschien vanuit Lansingerland of misschien een, ja, rijksdienst voor cultureel erfgoed. Maar ... Dus dat zijn vragen die bij ons wel spelen van, als je iets zegt, hoever ben je dan ermee en is het onderzocht? En in hoeverre heeft dat dan, ja, ...

De voorzitter: De heer Roeten. Ter interruptie, de heer Vissers van Water Natuurlijk.

De heer Visser: Voorzitter, ik wil graag wachten op de uitwerking waarin denk ik, vooronderstellen wij, alle vragen in beantwoord worden. De heer Roeten vraagt nu in feite zaken waarvan ik veronderstel dat we ze in de uitwerking die het college ons aankondigt beantwoord zullen worden. Zijn de vragen van de heer Roeten niet te voeg? Is het niet zo dat al die details en onderbouwingen en uitwerkingen, zoals in de korte informatieve brief van het college staat, later aan ons voorgelegd zullen worden, en dat we dan op basis daarvan tot onze beeld en oordeelsvorming kunnen komen. Dus ik weet niet hoeveel vragen de heer Roeten verder nog heeft? Maar ik zou me zo kunnen voorstellen dat inderdaad het college, die ons aankondigde dat er nog een uitwerking moet komen, nu nog geen antwoord op deze vragen kan stellen. En dan weet ik niet hoeveel toegevoegde waarde een uitgebreide gedachtewisseling in deze commissie zou hebben.

De voorzitter: Ja, ik begrijp uw punt. Eerst even de vraag aan de heer Ouwendijk of dit punt nog later op de agenda met meer informatie terug zal komen?

De heer Ouwendijk: Nou kijk, we hebben in de brief uiteengezet, en de heer Visser geeft dat al een beetje aan. Of een beetje aan, die geeft dat wat mij betreft heel goed aan. Wij komen met de uitwerking van die twee varianten. En ik denk dat de vragen die de heer Roeten nu stelt, en die geven duidelijk de betrokkenheid aan bij dit onderwerp. En dat is natuurlijk zeer te waarderen. Maar de vragen worden wat ons betreft te vroeg gesteld. Die zijn aan de orde op het moment dat de uitwerking van de beide varianten voorligt en dat er dan sprake is van beeldvorming om te komen tot het beste voorstel voor de restauratie van de Berkelse Zweth Sluis.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Roeten. Dat is duidelijk. Even de vraag aan u om de technische vragen niet te stellen en hooguit nu een beleidsvraag hier even ter tafel te brengen.

De heer Roeten: Nou dan zal ik dat even beknopt proberen samen te vatten. Onze vraag ... Of onze zorg is misschien een beetje, als we zulke stukken lezen, van in hoeverre de context wordt meegenomen waarin dus de sluis, sluiswachterswoning en de ook de waterkering liggen. Het is een soort brede scope van hoe wordt dat meegewogen in het verhaal. Dat zie ik niet terug in de stukken. En ja, nogmaals, het is niet zozeer dat wij ons overal mee willen bemoeien, maar het is meer zorg dat we zeggen van, joh hebben we alles in de picture om die varianten uit te werken. En ja, lopen we straks misschien niet ergens tegenaan dat we zeggen, hé, maar die variant 5 is misschien totaal niet uitvoerbaar ...

De heer Ouwendijk: Ja, oké.

De heer Roeten: Ook als we ergens tegenaan lopen. Dat is even onze zorg.

De voorzitter: Ik begrijp dat het gaat over de hele context van het gehele ensemble, en of die inderdaad wel goed wordt bewaakt. Dan geef ik het woord aan de AWP, die had ook aangegeven dit willen bespreken. De AWP.

De heer De Haan: Dank u wel, voorzitter. Ook van onze kant complimenten voor het aanleveren van deze analyse. Rest mij alleen nog een vraag van op welke termijn kunnen we dat verder uitgewerkte ontwerp verwachten? Dat was het.

De voorzitter: Dat is een heldere vraag. En dan had de PvdA nog een vraag in de eerste ronde. De heer Kiela.

De heer Kiela: Dank, voorzitter. Ja, van ons vooral een kanttekening. Want er wordt gesproken over kansen voor de waterrecreatie. Maar de situatie daar in ogenschouw nemend achten wij die kans niet erg groot. Dus de kanttekening of dat in de varianten goed gewogen kan worden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan voor de eerste rond nu ga ik over naar de heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ja. Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ja, het ... Ik zei net al, uit de vraagstelling van de heer Roeten blijkt duidelijk de betrokkenheid. En ik weet ook dat die VV-breed leeft. Dus ... En VV-breed betekent ook dat dat mijn betrokkenheid omvat. Dus op basis van de varianten die we per brief voorgesteld hebben, waarbij we ook aangegeven hebben met een zekere onderbouwing, waarom we voor die twee varianten kiezen om die uit te werken en met die uitwerking. En dan is er nog ... Er is nog niets onherroepelijks gebeurd of een stap gezet. Maar met die uitwerking komen we dan terug. En dat dat het moment ook is om daar ook maar over te spreken. En natuurlijk zou ik haast willen zeggen, houden we zo veel als mogelijk rekening met het ensemble, zoals de heer Roeten dat noemde. En ik denk bij het ensemble niet alleen zeg maar de bebouwing die daar dan in de omgeving staat en die bij de sluis betrokken zou moeten worden. Maar ik denk ook aan het eventuele toekomstige gebruik. En ik denk dat dat voldoende moet zijn om aan ons het vertrouwen mee te geven dat wij met gepaste uitwerking op de proppen komen, en waar u dan te zijner tijd over kunt oordelen. Dan de vraag die gesteld werd met betrekking tot de termijn. Ja, dat is voor mij even een moeilijke. Het ligt voor bij het projectbureau. Misschien moet ik wel zeggen, het staat in de file bij het projectbureau. Maar dat is natuurlijk niet zo. Daar wordt aan gewerkt. Ik kan daar op dit moment geen termijn voor afgeven. Maar ik zal daar in de eerstvolgende WVK commissievergadering zal ik daar de mededeling over doen, waarbij ik een indicatie zal proberen te geven van de termijn waarop we nader uitgewerkte plannen met u zouden kunnen bespreken. Ja, volgens mij waren dat de vragen wel. En dan was er nog de opmerking van de heer Kiela met betrekking tot het recreatieve gebruik. Nou daar zullen we denk ik ook op het moment dat we beeldvormend spreken over de uitwerking van die restauratieplannen, zal dat ook ongetwijfeld aan de orde kunnen komen. Tot zover, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. En het punt komt dus nog terug aan de orde. Dan wil ik nu even een tweede ronde nog het woord geven aan de heer Hekman van het CDA.

De heer Hekman: Ja, voorzitter, dank. Een helder stuk. Nog wel een vraag. Ik zie de varianten, vijf stuks, waar uiteindelijk twee gekozen worden die allebei handbediend zijn. En mijn vraag is, want er is dus al een keuze gemaakt om in ieder geval niet automatische bediening toe te gaan passen. Maar wordt in het ontwerp wel op één of andere manier meegenomen, dat mocht er op termijn wel een belang zijn in automatische bediening, dat dat later nog geregeld zou kunnen worden.

De voorzitter: Dank u wel. Wellicht een beetje vroeg. Maar de heer Ouwendijk?

De heer Ouwendijk: Ja, dat is in zekere zin een technische vraag en die leidt eigenlijk tot twee antwoorden. Eén is, hoe verder je het prepareert voor elektrische bediening, of bediening op afstand, hoe groter dat je moet investeren op iets wat je misschien niet zal gaan doen. Het omgekeerde is ook waar. Als je verwacht dat er in de toekomst de elektrische bediening of wat dan ook bij zo'n sluisje van toepassing zou zijn en je hebt er helemaal geen rekening meer mee gehouden, dan moet je op dat moment die investering doen. Ik zal aan het projectbureau vragen om in ieder geval aandacht te geven aan beide oplossingen. In die zin dat we in ieder geval aan kunnen geven welke hobbels er genomen zouden moeten worden als je alsnog over zou willen gaan tot elektrische bediening of bediening op afstand.

De voorzitter: Dank u wel. En het punt komt nog een keer terug, maar dan als het verder in het proces is. Maar in ieder geval dank voor deze informatieve brief en beantwoording van de vragen op dit moment.

7. Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Dan is het nu, ja, hoogste tijd om tot een einde te komen van deze vergadering.

De heer Roeten: Mag ik de voorzitter nog even vragen ...

De voorzitter: Maar dan hebben we nog de rondvraag. En wellicht dat de heer Roeten iets wilt vragen bij de rondvraag?

De heer Roeten: Ik wou nog even het vorige punt nog even memoreren dat ik de hoogheerraad wil bedanken voor de antwoorden. En dat we als fractie ervan uitgaan dat we, ja, rekening wordt gehouden bij de uitwerking van de plannen met de ...

De voorzitter: Ja, oké, maar dat ...

De heer Roeten: Van de stakeholders. Dank u wel.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Maar het laatste woord over dat onderwerp, om het af te sluiten, is toch echt aan de voorzitter. En ik hoop dat je mij dat ook voortaan wilt geven. Dan ga ik nu naar de rondvraag. En dan kijk ik even rond en dan zoek ik naar handjes. Heeft iemand nog een punt voor de rondvraag? Dat lijkt heel erg beperkt deze keer. Dat is heel erg mooi. Dan is mijn voornemen deze vergadering te sluiten. Het is 21:43 uur. Ik dank u voor uw uithoudingsvermogen. We hebben heel veel informatie verwerkt. Fijne avond verder en vanavond gezond naar bed en morgen goed weer op. Dank u wel.